

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 13 november 2018

859/2018

Strålsäkerhetslag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Syfte

Syftet med denna lag är att skydda hälsan mot men som orsakas av strålning. Syftet är även att förebygga och minska sådana miljöskador och andra skador som strålningen orsakar.

2 §

Tillämpningsområde och begränsningar

Denna lag tillämpas på strålningsverksamhet, på befintliga exponeringssituationer och på nödsituationer med strålrisk.

Denna lag tillämpas på medicinsk och yrkesmässig exponering för icke-joniserande strålning endast om så föreskrivs i denna lag.

Denna lag tillämpas inte på

- 1) användning av anordningar som alstrar joniserande strålning på elektrisk väg och som fungerar med en spänning på lägre än fem kilovolt,
- 2) den bakgrundsstrålning på marknivå som beror på kosmisk strålning,
- 3) den bakgrundsstrålning som beror på naturligt förekommande radioaktiva ämnen i kroppen,
- 4) exponering vid luftfart av andra än besättningen i luftfartyg för kosmisk strålning,
- 5) sådan exponering av allmänheten som orsakats av kosmisk strålning under rymdflygningar.

3 §

Förhållande till annan lagstiftning

Bestämmelser om tillämpningen av denna lag på i kärnenergilagen (990/1987) avsedd användning av kärnenergi finns i kärnenergilagen.

RP 28/2018
AjUB 7/2018
RSv 74/2018

Rådets direktiv 2013/59/Euratom (32013L0059); EUT L 13, 17.1.2014, s. 1
Har meddelats kommissionen i enlighet med artikel 33 i Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen.

Denna lag innehåller bestämmelser om fastställande av exponeringen för naturlig strålning i gruvor samt om ställande av krav på strålsäkerheten i gruvarbete. Bestämmelser om gruvssäkerheten i övrigt och tillsynen över den finns i gruvlagen (621/2011).

Bestämmelser om arbetarskydd och skydd av arbetstagare finns dessutom i arbetarskyddslagen (738/2002).

Vid övervakning av strålningsarbetares hälsotillstånd iakttas dessutom vad som föreskrivs i lagen om företagshälsovård (1383/2001).

Bestämmelser om strålningsexponering i bostäder och andra vistelseutrymmen och om radioaktivitet i hushållsvatten finns även i hälsoskyddslagen (763/1994).

Även i markanvändnings- och bygglagen (132/1999) föreskrivs om beaktande av strålningsexponering i ny- och ombyggnadsprojekt.

Bestämmelser om miljöskydd finns även i miljöskyddslagen (527/2014). Bestämmelser om avfallshantering för icke-radioaktivt avfall finns i avfallslagen (646/2011).

Vid transport av radioaktiva ämnen iakttas dessutom vad som föreskrivs någon annanstans i lag om transport av farliga ämnen.

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *dosimetritjänst* en verksamhetsenhet eller serviceproducent som utför individuell dosövervakning av arbetstagare,

2) *dosgräns* den stråldos som joniserande strålning aldrig får uppnå under en bestämd tidsperiod,

3) *dosrestriktion* restriktion som avser den individuella stråldos som orsakats av joniserande strålning under ett visst tidsintervall för andra än patienter och som används för att optimera strålskyddet i strålningsverksamhet,

4) *öppen strålkälla* en strålkälla med radioaktivt innehåll och vars konstruktion eller egenskaper inte hindrar det radioaktiva ämnet från att sprida sig i omgivningen,

5) *individuell dosövervakning* mätning och fastställande av den individuella stråldos som orsakats av extern och intern strålning,

6) *icke-joniserande strålning* ultraviolett strålning, synligt ljus, infraröd strålning, radiofrekvent strålning, lågfrekventa och statiska elektriska och magnetiska fält samt ultraljud,

7) *joniserande strålning* strålning som bildar joner i mediet,

8) *sluten strålkälla med hög aktivitet* en sluten strålkälla där aktiviteten hos det radioaktiva ämnet är högre än det aktivitetsvärde som fastställts med stöd av 75 § 5 mom.,

9) *naturlig strålning* joniserande strålning som härstammar från rymden eller från radioaktiva ämnen i naturen som inte används som strålkälla,

10) *medicinsk exponering*

a) exponering av patienter eller personer utan medicinska symptom som ett led i en undersökning eller åtgärd som ska utföras på dem eller i behandling som de ska få i avsikt att gynna deras hälsa, samt exponering av deras stödpersoner,

b) exponering av personer som deltar i medicinsk forskning som avses i lagen om medicinsk forskning (488/1999),

11) *herrelös strålkälla* en strålkälla som kräver säkerhetstillstånd och som inte innehas av en verksamhetsutövare som är berättigad att använda eller inneha den,

12) *potentiell exponering* strålningsexponering som inte med säkerhet förväntas men som kan uppstå till följd av fel på anordning eller driftfel eller till följd av någon annan tillfällig händelse eller serie händelser,

13) *radon* isotopen radon-222,

- 14) *radioaktivt ämne* ett ämne som sönderfaller spontant och alstrar joniserande strålning,
- 15) *radioaktivt avfall* radioaktiva ämnen eller radioaktivt kontaminerade anordningar, varor och ämnen som det inte finns användning för eller för vilka ägaren inte står att finna, och som måste oskadliggöras i fråga om sin radioaktivitet,
- 16) *oskadliggörande av radioaktivt avfall* åtgärder som behövs för att behandla, isolera och förvara radioaktivt avfall eller för att begränsa användningen av det så att det inte medför men för hälsan eller miljön,
- 17) *transport mellan EU-medlemsländer* införsel och utförsel som sker mellan EU-medlemsländer,
- 18) *skyddsåtgärder* aktiviteter vars syfte är att minska exponeringen av människor för strålning eller exponeringsrisken i nödsituationer med strålrisk eller i en befintlig exponeringssituation,
- 19) *högeffektlaser* anordningar som hör till klass 3B eller 4 enligt standarden SFS-EN 60825-1,
- 20) *strålningsalstrande anordning* en anordning som alstrar strålning på elektrisk väg eller i vilken ett radioaktivt ämne används på grund av sin radioaktivitet,
- 21) *strålning* joniserande och icke-joniserande strålning,
- 22) *strålkälla* strålningsalstrande anordningar samt radioaktiva ämnen som används på grund av sin radioaktivitet,
- 23) *användning av strålning*
- a) användning, tillverkning, installation, underhåll och reparation av samt handel med strålkällor,
 - b) innehav, förvaring, import, export, transport mellan EU-medlemsländer och upplagring av strålkällor och radioaktivt avfall,
 - c) transport av radioaktiva ämnen och radioaktivt avfall,
 - d) oskadliggörande av radioaktivt avfall,
- 24) *medicinsk användning av strålning* användning av strålning som orsakar medicinsk exponering,
- 25) *strålningsverksamhet*
- a) användning av strålning,
 - b) verksamheter och förhållanden där exponeringen för naturlig strålning trots begränsande åtgärder är högre än referensvärdet,
 - c) skyddsåtgärder som utförs i en befintlig exponeringssituation och i vilka den yrkesmässiga exponeringen är högre än referensvärdet,
- 26) *strålningsarbete* arbete som utförs i strålningsverksamhet och där arbetstagarnas stråldoser kan vara högre än dosgränsen för allmänheten,
- 27) *strålningsarbetare* en arbetstagarare som är sysselsatt i strålningsarbete,
- 28) *strålsäkerhetsincident* en händelse till följd av vilken strålsäkerheten äventyras eller kan äventyras, samt oplanerad medicinsk exponering,
- 29) *företagsläkare förtrogen med effekterna av strålning* en i 1 § i lagen om godkännande som läkare som utför övervakning av hälsotillståndet hos strålningsarbetare i kategori A (170/2017) avsedd företagsläkare förtrogen med effekterna av strålning,
- 30) *bistående nödsituationspersonal* personer som inte utgör nödsituationspersonal men som bistår i skyddsåtgärder eller deltar i annat arbete som ur samhällssynpunkt är livsviktigt i en nödsituation med strålrisk,
- 31) *nödsituation med strålrisk* en situation där konsekvenserna av en strålsäkerhetsincident kräver eller kan komma att kräva särskilda åtgärder för att begränsa eller minska exponeringen av personer som deltar i räddningsverksamheten eller i skyddsåtgärderna eller av exponeringen av allmänheten,
- 32) *referensnivå för exponering i nödsituationer med strålrisk* den stråldos som i nödsituationer med strålrisk utgör den eftersträlvade övre exponeringsgränsen för alla,

33) *nödsituationspersonal* personer som har en i förväg definierad uppgift i nödsituationer med strålrisk och som kan exponeras för joniserande strålning i räddningsverksamheten eller i skyddsåtgärderna i en nödsituation,

34) *verksamhetsutövare* innehavare av säkerhetstillstånd enligt vad som avses i 48 §, innehavare av tillstånd enligt vad som avses i 165 §, företag, sammanslutningar, stiftelser och inrättningar, andra arbetsgivare och enskilda näringsidkare som bedriver strålningsverksamhet,

35) *import* import till Finland från områden utanför Europeiska unionen,

36) *yrkesmässig exponering* exponering av arbetstagare i arbetet,

37) *extern arbetstagare* arbetstagare, praktikanter och studerande, som inte är anställda hos en verksamhetsutövare men som deltar i strålningsverksamhet som bedrivs av verksamhetsutövaren,

38) *sluten strålkälla* en strålkälla med radioaktivt ämne och vars konstruktion eller egenskaper hindrar det radioaktiva ämnet från att sprida sig i omgivningen när strålkällan används i avsedda förhållanden,

39) *befintlig exponeringssituation* exponeringssituationer föranledda av joniserande strålning och som utgör varken nödsituationer med strålrisk eller strålningsverksamhet,

40) *export* export från Finland till länder utanför Europeiska unionen,

41) *referensvärde* värdet av en stråldos, exponering eller aktivitetskoncentration som utgör den nivå som inte ändamålsenligt kan tillåtas uppnås i befintliga exponeringssituationer,

42) *allmänheten* personer som inte är arbetstagare, externa arbetstagare, nödsituationspersonal, bistående nödsituationspersonal eller personer som utsätts för medicinsk exponering,

43) *exponering av allmänheten* sådan exponering för strålning av personer som utgör varken yrkesmässig eller medicinsk exponering.

2 kap.

Allmänna strålskyddsprinciper

5 §

Principen om berättigande

Strålningsverksamhet och skyddsåtgärder är berättigade om de sammanräknade fördelar som uppnås är större än den skada som de förorsakar (*principen om berättigande*).

6 §

Principen om optimering

För att optimera strålskyddet ska den yrkesmässiga exponeringen och exponeringen av allmänheten för joniserande strålning hålls så låg som det praktiskt sett är möjligt och den medicinska exponeringen begränsas till det som är nödvändigt för att uppnå avsedda undersöknings- eller behandlingsresultat eller för att kunna utföra en åtgärd (*principen om optimering*).

7 §

Principen om individuellt skydd

I strålningsverksamhet får den stråldos som en arbetstagare eller en enskild individ ur allmänheten utsätts för inte vara högre än dosgränsen (*principen om individuellt skydd*).

Bestämmelser om begränsning av exponeringen för icke-joniserande strålning finns i 161 §.

8 §

Undantagstillstånd som tillåter att arbetstagare utsätts för stråldoser som är högre än dosgränsen

Strålsäkerhetscentralen får bevilja undantagstillstånd för att vissa särskilt angivna arbetstagare i undantagsfall ska få utsättas för stråldoser som är högre än dosgränsen, under de förutsättningar och enligt de tillvägagångssätt som föreskrivs i artikel 52 i rådets direktiv 2013/59/Euratom om fastställande av grundläggande säkerhetsnormer för skydd mot de faror som uppstår till följd av exponering för joniserande strålning, och om upphävande av direktiven 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom och 2003/122/Euratom.

9 §

Dosrestriktioner och restriktioner för potentiell exponering

Dosrestriktioner och restriktioner för potentiell exponering ska fastställas mot bakgrund av verksamhetens karaktär så att optimeringen av strålskyddet leder till att exponeringen beräknas bli lägre än värdet för restriktionen.

Dessutom ska dosrestriktionerna för yrkesmässig exponering och exponering av allmänheten fastställas så att den sammanlagda stråldosen av samtliga verksamheter som kräver säkerhetstillstånd beräknas bli lägre än dosgränsvärdet.

10 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om bedömning av överensstämmelse med principen om berättigande och om optimering av strålskyddet vid strålningsverksamheten och skyddsåtgärder samt om grunderna för beräkning och fastställande av exponering för strålning utfärdas, i syfte att genomföra Europeiska unionens lagstiftning, genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om dosgränserna för arbetstagare och för allmänheten utfärdas, i syfte att genomföra Europeiska unionens lagstiftning, genom förordning av statsrådet.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om allmänt gällande dosrestriktioner enligt strålningsverksamhet eller strålkälla, om allmänt gällande restriktioner i fråga om potentiell exponering och om tillämpning av dem, samt om påvisande av berättigande och optimeringen av strålskyddet realiserar.

11 §

Hur riskerna beaktas i myndighetstillsynen

När tillsynsmyndigheterna övervakar att förpliktelseerna enligt denna lag iaktas ska de beakta följande:

- 1) exponeringssituationens karaktär och omfattning,
- 2) riskerna i anslutning till strålningsexponeringen och strålkällorna,
- 3) vilken effekt tillsynen kan ha för att minska riskerna och förbättra strålsäkerheten.

I tillsynsverksamheten eftersträvas att strålkällor som kräver säkerhetstillstånd står under tillsynsmyndighetens övervakning under strålkällornas hela livscykel.

12 §

Säkerhetskultur och säkerhetsledning

Ledningen för en organisation som är ansvarig att iaktta förpliktelserna enligt denna lag ska se till att organisationen upprätthåller en sund säkerhetskultur och att denna utvecklas, samt att alla personer som arbetar inom organisationens olika delar, så som deras arbetsuppgifter förutsätter

1) är medvetna om strålriskerna i verksamheten och vid skyddsåtgärder och förstår hur strålriskerna påverkar säkerheten,

2) följer trygga tillvägagångssätt,

3) deltar i den kontinuerliga utvecklingen av säkerheten.

Organisationsledningen ska också se till att säkerhetsledningen innefattar ledning av metoder, tillvägagångssätt och människor med målet att hantera säkerheten.

Strålsäkerhetscentralen meddelar utifrån internationella rekommendationer närmare föreskrifter om vad som avses med att upprätthålla och främja en sund säkerhetskultur samt om säkerhetsledning.

3 kap.

Myndigheter samt övriga myndighetsuppgifter

13 §

Ministerierna

För den högsta ledningen och styrningen av tillsynen över efterlevnaden av denna lag svarar social- och hälsovårdsministeriet.

För den högsta ledningen och styrningen av tillsynen över efterlevnaden av denna lag i frågor som gäller användning av kärnenergi enligt vad som avses i kärnenergilagen svarar arbets- och näringsministeriet.

14 §

Strålsäkerhetscentralen

Strålsäkerhetscentralen övervakar att denna lag efterlevs, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag.

Strålsäkerhetscentralen är den kontrollanläggning som avses i artikel 35 i fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen, och sköter myndighetsuppgifterna, kontakten och rapporteringen i anknytning till den strålsäkerhetstillsyn som utövas med stöd av fördraget, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag.

Strålsäkerhetscentralen är behörig myndighet som avses i rådets direktiv 2006/117/Euratom om övervakning och kontroll av transporter av radioaktivt avfall och använt kärnbränsle, nedan *direktivet om kärnavfallstransporter*.

Strålsäkerhetscentralen ska ta fram och genomföra ett program för övervakning av strålsäkerheten i miljön som ska omfatta hela allmänheten, i syfte att övervaka mängden radioaktiva ämnen i miljön och exponeringen av allmänheten på grund av dessa.

Strålsäkerhetscentralen ska sammanställa och publicera nationella bedömningar som behandlar strålningsexponeringen på grund av medicinsk användning av strålning och utvecklingen på detta område.

Strålsäkerhetscentralen upprätthåller de nationella mätnormaler som krävs för att garantera tillförlitliga strålningsmätningar.

Strålsäkerhetscentralen är behörig myndighet som avses i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1384/2015) i beslut om behörighet för strålsäkerhetsexperter och strål-

säkerhetsansvariga. Bestämmelser om erkännande av kvalifikationer för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården finns i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994).

15 §

Kommunal hälsoskyddsmyndighet

Kommunala hälsoskyddsmyndigheter ska övervaka att de referensvärden för radioaktivitet i hushållsvatten som avses i 154 § och de referensvärden för radonhalten i bostäder och andra vistelseutrymmen som avses i 158 § iakttas samt att utredningsskyldigheten enligt 146 § 1 mom. tillgodoses i fråga om hushållsvatten och andra vistelseutrymmen.

Hälsoskyddslagen iakttas i den kommunala hälsoskyddsmyndighetens tillsyn som avses i 1 mom.

Kommunala hälsoskyddsmyndigheter ska dessutom se till att solarier inspekteras på det sätt som föreskrivs i 173 och 174 §.

16 §

Tullen

Tullen ska på sitt ansvarsområde övervaka import och export av strålkällor, av radioaktivt avfall och av de konsumentvaror som avses i 69 § samt transitering av radioaktivt avfall genom Finland. Tullen ska dessutom på sitt ansvarsområde övervaka internationell transport av och trafik med strålkällor och radioaktivt avfall.

Tullen ska på sitt ansvarsområde övervaka förbudet mot import och export av sådana produkter som omfattas av användningsförbudet avseende radioaktiva ämnen i 68 §.

På tillsyn som utövas av Tullen tillämpas tullagen (304/2016).

17 §

Övriga myndigheter

Tillsynen över åtgärdsvärdet för radioaktivitet i livsmedel och foder samt över användningsförbudet avseende radioaktiva ämnen i 68 § utövas av de myndigheter som avses i 4 kap. i livsmedelslagen (23/2006) och av de myndigheter som avses i 4 kap. i foderlagen (86/2008) inom sina respektive ansvarsområden.

Säkerhets- och kemikalieverket övervakar förbudet i 68 § när det gäller kosmetiska produkter och leksaker.

De myndigheter som avses i denna paragraf utövar tillsyn i enlighet med de lagar som gäller för deras respektive ansvarsområden.

18 §

Strålsäkerhetsdelegationen

För beredning av ärenden som gäller strålsäkerhet finns i anslutning till Strålsäkerhetscentralen en strålsäkerhetsdelegation som tillsätts av statsrådet.

Bestämmelser om delegationens sammansättning, beslutförhet, mandatperiod och uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet.

Register vid Strålsäkerhetscentralen

Register

För att kunna sköta de uppgifter som avses i denna lag har Strålsäkerhetscentralen

1) ett dosregister för arbetstagare med de uppgifter om yrkesmässig exponering som avses i 20 § 2 mom.,

2) ett register över utbildningsorganisationer som anordnar godkänd utbildning för strålsäkerhetsansvariga,

3) ett register över strålsäkerhetsexperter som blivit godkända med stöd av 39 § 1, 4 och 5 mom. samt över strålsäkerhetsansvariga som blivit godkända med stöd av 42 § 3 och 4 mom.,

4) ett register över säkerhetstillstånd med uppgifter om strålningsverksamheter och därmed sammanhängande verksamhetsutövare, de strålsäkerhetsansvariga, strålkällorna och de ställen där strålningsverksamheterna bedrivs,

5) ett register över radonhalter i bostäder och andra vistelseutrymmen och på arbetsplatser,

6) ett register över sådana tillstånd för användning av högeffektlaser som avses i 165 §, med uppgifter om verksamhet, verksamhetsutövare, ansvarspersoner och anordningar.

I Strålsäkerhetscentralens register får det dessutom föras in sådana uppgifter om de tillsynsobjekt som omfattas av denna lag som behövs för att genomföra och utveckla tillsynen.

Vid behandling av personuppgifter iakttas dessutom vad som föreskrivs någon annanstans i lag.

Dosregister för arbetstagare

Strålsäkerhetscentralen ska föra ett dosregister för arbetstagare i syfte att trygga strålsäkerheten och hälsan för strålningsarbetare, nödsituationspersonal och bistående nödsituationspersonal.

För individuell dosövervakning förs det i registret in uppgifter för identifiering av varje arbetstagare och uppgifter om

1) arbetstagarens arbetsuppgifter,

2) verksamhetsutövare och arbetsgivaren om det är fråga om en extern arbetstagare,

3) de använda metoderna för fastställande av den individuella stråldosen,

4) faktorer som påverkar strålningsexponeringen,

5) resultatet av den individuella dosövervakningen.

Även uppgifter om metoderna för övervakning av exponeringsförhållandena och resultaten ska föras in i registret i den utsträckning dessa uppgifter används för att fastställa arbetstagarens individuella stråldos.

Närmare bestämmelser om vilka uppgifter som ska deponeras i dosregistret utfärdas genom förordning av statsrådet.

Utlämnande och bevarande av uppgifter i dosregistret för arbetstagare

Personuppgifterna i dosregistret för arbetstagare är sekretessbelagda.

Utöver det som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) får uppgifter om yrkesmässig exponering trots bestämmelserna om sekretess lämnas till en företagsläkare förtrogen med effekterna av strålning, en verksamhetsutövare eller en extern arbetstagares arbetsgivare, om uppgifterna är nödvändiga för övervakning av hälsotillstånd i enlighet med denna lag, för att klassificera en strålningsarbetare eller för att övervaka hur en arbetstagare exponeras i ett senare skede.

Uppgifterna i dosregistret ska bevaras så länge arbetstagaren är sysselsatt i strålningsarbete och därefter tills personen fyller eller skulle ha fyllt 75 år, dock i minst 30 år från det att strålningsarbetet har upphört. Strålsäkerhetscentralen kan bevara uppgifter längre än så för forskningsändamål som hänger samman med målet att trygga strålsäkerheten.

Närmare bestämmelser om utlämnande av uppgifter ur dosregistret utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 kap.

Skyldigheter för verksamhetsutövare

22 §

Ansvar för strålsäkerheten

Verksamhetsutövare är ansvariga för strålsäkerheten i sin verksamhet. Detta ansvar kan inte överföras på någon annan.

Det att en strålsäkerhetsansvarig eller annan ansvarsperson har utsetts för verksamheten eller att experter anlitas, minskar inte på skyldigheterna för verksamhetsutövaren.

23 §

Organisering av verksamheten

Verksamhetsutövare ska organisera sin verksamhet så att den uppfyller alla de krav som föreskrivs i denna lag och så att strålsäkerhetsincidenter förhindras tillräckligt effektivt och följderna av dem minimeras. Verksamhetsutövare ska genomföra sådana åtgärder i syfte att förbättra strålsäkerheten som kan anses motiverade med hänsyn till typen av åtgärder, kostnaden för åtgärderna och åtgärdernas effekt i form av bättre strålsäkerhet.

Verksamhetsutövare ska se till att de har tillgång till den sakkunskap som verksamheten kräver med hänsyn till dess karaktär och omfattning samt tillräckliga ekonomiska resurser och personalresurser för att verksamheten ska kunna bedrivas på ett tryggt sätt.

Närmare bestämmelser om kraven enligt 2 mom. avseende ekonomiska resurser och personalresurser får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter av teknisk natur om förhindrande av strålsäkerhetsincidenter och om begränsning av konsekvenserna av dem.

24 §

Berättigandebedömning av en verksamhet av nytt slag eller av en befintlig verksamhet

Verksamhetsutövare ska visa att en sådan strålningsverksamhet av nytt slag som kräver säkerhetstillstånd är berättigad. Detsamma gäller befintlig strålningsverksamhet om det kommer fram ny viktig information om verksamhetens effekt, om dess eventuella konsekvenser eller om alternativa metoder eller tekniker.

Strålsäkerhetscentralen ska fastställa huruvida verksamheten är berättigad antingen som ett led i processen för beviljande av säkerhetstillstånd eller separat.

Närmare bestämmelser om förfarandena vid berättigandebedömning och om de utredningar som behövs för bedömningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

25 §

Bestämmande av dosrestriktioner och restriktioner för potentiell exponering

Verksamhetsutövare ska i förväg bestämma vilka dosrestriktioner och restriktioner för potentiell exponering som ska gälla i verksamheten, om inte Strålsäkerhetscentralen med stöd av 10 § har fastställt allmänt gällande restriktioner för verksamheten i fråga. Restriktioner för yrkesmässig exponering av externa arbetstagare ska bestämmas i samråd med de externa arbetstagarnas arbetsgivare.

Restriktioner för potentiell exponering av arbetstagare och av allmänheten ska bestämmas i förväg för sådana strålsäkerhetsincidenter enligt 26 § 1 mom. 1 punkten som kan orsaka betydande exponering.

Uppgifter om de restriktioner som avses i 1 mom. ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen antingen som ett led i processen för beviljande av säkerhetstillstånd eller separat.

26 §

Säkerhetsbedömning

I verksamhet som kräver säkerhetstillstånd ska verksamhetsutövaren ta fram en säkerhetsbedömning av strålningsverksamhet i vilken

1) det identifieras på vilka sätt verksamheten kan förorsaka exponering för strålning, även med beaktande av eventuella strålsäkerhetsincidenter,

2) det bedöms hur hög yrkesmässig exponering, exponering av allmänheten och medicinsk exponering verksamheten kan orsaka samt hur sannolik och hur hög den potentiella exponeringen är,

3) åtgärder beskrivs för hur strålsäkerheten ska tryggas och strålskyddet optimeras,

4) åtgärder beskrivs för förebyggande av och beredskap för identifierade strålsäkerhetsincidenter,

5) klassificeringen av strålningsverksamheterna anges.

Säkerhetsbedömningen ska tas fram skriftligt och hållas uppdaterad.

Strålsäkerhetscentralen godkänner säkerhetsbedömningen antingen som ett led i processen för beviljande av säkerhetstillstånd eller separat.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om vad säkerhetsbedömningen ska innehålla och hur den ska tas fram.

27 §

Klassificering av strålningsverksamhet

I verksamhet som kräver säkerhetstillstånd ska verksamhetsutövaren utifrån vilken exponering verksamheten förorsakar och vilka strålkällor som används göra de klassificeringar som behövs för strålningsverksamhet. Klassificeringen ska presenteras i säkerhetsbedömningen.

Strålsäkerhetscentralen fastställer klassificeringen av strålningsverksamheten som ett led i processen för beviljande av säkerhetstillstånd.

Närmare bestämmelser om klassificering av strålningsverksamhet utfärdas genom förordning av statsrådet.

28 §

Den strålsäkerhetsansvarige och dennes uppgifter

I verksamhet som kräver säkerhetstillstånd ska verksamhetsutövaren utse en strålsäkerhetsansvarig och vid behov en ersättare för denne. Den har till uppgift att hjälpa verksamhetsutövaren genomföra strålskyddet.

Verksamhetsutövaren ska se till att den strålsäkerhetsansvarige har tillräcklig behörighet att sköta sina uppgifter.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om ersättarrangemang för strålsäkerhetsansvariga.

29 §

Ledningssystem för strålningsverksamhet

I verksamhet som kräver säkerhetstillstånd ska verksamhetsutövaren ha ett ledningssystem för strålningsverksamhet som satts upp skriftligen.

I ledningssystemet ska det anges namn, födelsetid och kontaktuppgifter för den strålsäkerhetsansvarige samt uppgifter som ska vara tillräckliga med beaktande av strålningsverksamhetens karaktär och omfattning samt av omständigheterna på platsen där verksamheten utövas, när det gäller

1) personernas behörighet, utbildning och förtrogenhet med arbetsuppgifter för att kunna verifiera kraven enligt 33, 37 och 38 §,

2) arbetsuppgifter som är viktiga ur strålsäkerhetssynvinkel och för skyddsarrangemangen samt ansvarsfördelning och kommunikation,

3) åtgärder för upprätthållande och utveckling av en sund säkerhetskultur så som avses i 12 §,

4) arrangemang för anlitanande av en strålsäkerhetsexpert och en expert i medicinsk fysik,

5) andra administrativa och organisatoriska arrangemang avsedda att trygga strålsäkerheten och genomföra skyddsarrangemangen.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om vilken information som ska anges i ledningssystemet.

30 §

Kvalitetssäkring

Verksamhetsutövare ska sätta upp kvalitetsmål för verksamhet som kräver säkerhetstillstånd samt definiera och genomföra systematiska åtgärder genom vilka det går att säkerställa att kvalitetsmålen uppnås (*kvalitetssäkring*) och att kraven i lagen tillgodoses.

I syfte att genomföra kvalitetssäkring ska verksamhetsutövare ta fram ett kvalitetssäkringsprogram. Programmet ska innehålla uppgifter om åtgärderna för kvalitetssäkring, hur de ska genomföras och med vilka intervall, åtgärdsgränser, vilka åtgärder som ska vidtas när åtgärdsgränserna överskrids och vem som ansvarar för att åtgärderna enligt programmet genomförs. Programmet ska dessutom innehålla anvisningar för teknisk testning och kontroll avseende strålkällor och strålningsalstrande anordningar samt avseende andra anordningar, annan programvara och annan tilläggsutrustning som påverkar säkerheten.

Resultaten av kvalitetssäkring ska dokumenteras. Kvalitetssäkringsprogrammet ska utvärderas regelbundet och ses över vid behov.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om åtgärder för kvalitetssäkring, tidsintervall och anvisningar samt om dokumentering av resultat.

31 §

Upplysningsplikt och bevaring av uppgifter

Verksamhetsutövare ska se till att arbetstagarna har tillgång till de strålsäkerhetsanvisningar som gäller deras arbete och andra dokument som gäller arbetstagarnas strålsäkerhet.

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, ska dokument som gäller säkerheten i strålningsverksamhet och därmed jämförbara data bevaras så länge som de behövs för att trygga strålsäkerheten i verksamheten.

Närmare bestämmelser om tillgång till och bevaring av uppgifter som gäller säkerheten i strålningsverksamhet utfärdas genom förordning av statsrådet.

32 §

Anlitande av experter

I verksamhet som kräver säkerhetstillstånd ska verksamhetsutövaren anlita en strålsäkerhetsexpert för att planera, genomföra och övervaka arbetstagarnas och allmänhetens strålskydd, utom när det är fråga om strålningsverksamhet som varken medför yrkesmässig exponering, exponering av allmänheten eller potentiell exponering.

Dessutom ska det för att planera, genomföra och övervaka strålskyddet för exponerade personer anlitas en expert i medicinsk fysik när det är fråga om medicinsk exponering eller den typ av utbildning som avses i 14 kap. i vilken man använder sådana hälso- och sjukvårdsanordningar som avses i lagen om produkter och utrustning för hälso- och sjukvård (629/2010).

De experter som avses i 1 och 2 mom. ska användas på ett lämpligt sätt med hänsyn till den strålningsexponering och potentiella exponering som verksamheten orsakar.

Närmare bestämmelser om anlitande av experter utfärdas genom förordning av statsrådet.

33 §

Utbildning och introduktion i arbetet

Verksamhetsutövare ska se till att alla arbetstagare som deltar i strålningsverksamhet eller vars uppgifter på annat sätt kräver särskild kunskap om strålskydd har lämplig behörighet, strålskyddsutbildning och förtrogenhet med arbetsuppgifterna enligt vad verksamheten och uppgifterna förutsätter.

Verksamhetsutövare ska individuellt för varje arbetstagare dokumentera den strålskyddsutbildning och den introduktion i arbetet som verksamhetsutövarens ansvar omfattar.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om sådan utbildning och introduktion i arbetet som avses i 1 mom. och som ges som fortbildning, samt om innehållet i sådan utbildning och introduktion.

34 §

Kompetensupprätthållande fortbildning

Verksamhetsutövare ska se till att arbetstagare som deltar i strålningsverksamhet får tillräcklig och regelbunden fortbildning i strålskydd.

Verksamhetsutövare ska individuellt för varje arbetstagare dokumentera den fortbildning i strålskydd som verksamhetsutövarens ansvar omfattar.

Närmare bestämmelser om regelbunden fortbildning i strålskydd och om utbildningens innehåll utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

35 §

Enskilda näringsidkares och verksamhetsutövares företrädares ansvar för sitt eget strålskydd och sin egen utbildning

När enskilda näringsidkare och sådana företrädare för en verksamhetsutövare som inte är arbetstagare deltar i strålningsverksamhet ska de sörja för sitt eget strålskydd i arbetet genom att iaktta bestämmelserna om arbetstagarens skydd, utbildning i och förtrogenhet med strålskydd samt fortbildning.

6 kap.

Behörighetsvillkor och strålskyddskompetens

36 §

Kompetensområdena för strålsäkerhetsexperter

Kompetensområdena för strålsäkerhetsexperter är följande:

- 1) strålningsverksamhet inom hälso- och sjukvård och inom veterinärmedicin,
- 2) strålningsverksamhet inom industri och forskning,
- 3) användning av kärnenergi.

37 §

Behörighet som strålsäkerhetsexpert

Strålsäkerhetsexperter ska ha en i universitetslagen (558/2009) avsedd högre högskoleexamen inom ett lämpligt matematiskt-naturvetenskapligt eller tekniskt område. Strålsäkerhetsexperter ska även ha en sådan strålskyddsutbildning som kompetensområdet fordrar och tillräcklig arbetserfarenhet inom ett för uppdraget lämpligt kompetensområde.

Strålsäkerhetsexperterna i strålningsverksamhet inom hälso- och sjukvård och inom veterinärmedicin ska dessutom ha rätt att använda yrkesbeteckningen sjukhusfysiker med stöd av lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården.

Strålsäkerhetsexperterna vid landsvägs- och järnvägstransporter av radioaktiva ämnen ska dessutom ha ett sådant intyg för säkerhetsrådgivare som avses i 10 c § 2 mom. i lagen om transport av farliga ämnen (719/1994) och som påvisar expertis i transport av radioaktiva ämnen med ifrågavarande transportform.

Närmare bestämmelser om kompetenskraven och om vad som utgör tillräcklig arbets- erfarenhet inom kompetensområdena för strålsäkerhetsexperter utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

38 §

Behörighet som expert i medicinsk fysik

Experter i medicinsk fysik ska ha rätt att använda yrkesbeteckningen sjukhusfysiker med stöd av lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården.

39 §

Godkännande av strålsäkerhetsexperter och konstaterande av behörighet som strålsäkerhetsexpert

Strålsäkerhetscentralen beviljar rätt att utöva uppdraget som strålsäkerhetsexpert inom ett visst kompetensområde enligt ansökan, till den som uppfyller de behörighetsvillkor som avses i 37 §.

En sjukhusfysiker som uppfyller behörighetsvillkoren för strålsäkerhetsexperter inom kompetensområdet för strålningsverksamhet inom hälso- och sjukvård och veterinärmedicin kan utöva uppdraget som strålsäkerhetsexpert inom det nämnda kompetensområdet utan ett sådant godkännande som avses i 1 mom.

Om strålskyddsutbildning för strålsäkerhetsexperter inte finns i Finland inom något visst kompetensområde, ska Strålsäkerhetscentralen fastställa de professionella kraven avseende utbildning för strålsäkerhetsexperter och arbetserfarenhet och konstatera behörigheten separat för varje enskilt fall.

I fall som omfattas av lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer bestämmer Strålsäkerhetscentralen, med iakttagande av den lagen, om en person utifrån behörighet som införskaffats utomlands har rätt att utöva uppdraget som strålsäkerhetsexpert i Finland inom kompetensområdena för strålningsverksamhet inom industri och forskning samt användning av kärnenergi.

Bestämmelsen i 4 mom. tillämpas även på fall där tjänster tillhandahålls tillfälligt eller sporadiskt.

I fall som inte omfattas av lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer kan Strålsäkerhetscentralen av särskilda skäl och enligt villkor som den själv fastställer bevilja en person som fått utbildning utomlands rätt att utöva uppdraget som strålsäkerhetsexpert i Finland inom kompetensområdena för strålningsverksamhet inom industri och forskning respektive användning av kärnenergi.

40 §

Återkallande av godkännandet som strålsäkerhetsexpert och förbud mot att utöva uppdraget

Strålsäkerhetscentralen kan återkalla ett godkännande som strålsäkerhetsexpert eller förbjuda personen i fråga att utöva uppdraget som strålsäkerhetsexpert om denne inte uppfyller de behörighetsvillkor som avses i 37 § eller om de råd som strålsäkerhetsexperten har gett en verksamhetsutövare har varit väsentligt felaktiga och denne trots uppmaning inte har avhjälpst bristerna inom rimlig tid.

41 §

Behörighet som strålsäkerhetsansvarig

Strålsäkerhetsansvariga i strålningsverksamhet inom hälso- och sjukvård och veterinärmedicin ska ha en högre högskoleexamen enligt universitetslagen inom ett lämpligt matematiskt-naturvetenskapligt, tekniskt, medicinskt, odontologiskt eller veterinärmedicinskt område, beroende på verksamhetens karaktär och de risker den medför.

Utöver vad som bestäms i 1 mom.

1) får en person med rätt att utöva yrket röntgenskötare i egenskap av legitimerad yrkesutbildad person enligt vad som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården utöva uppdraget som strålsäkerhetsansvarig för annan nativröntgenverksamhet än datortomografiverksamhet inom primärvården enligt vad som avses i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) och som utförs av en sådan serviceproducent som avses i lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) samt vid veterinärmedicinska röntgenundersökningar,

2) får en person med lämplig högskoleexamen utöva uppdraget som strålsäkerhetsansvarig vid installation, underhåll och reparation av strålningsalstrande anordningar och strålkällor inom hälso- och sjukvården.

I följande fall ska strålsäkerhetsansvariga ha en högre högskoleexamen enligt universitetslagen inom ett lämpligt matematiskt-naturvetenskapligt eller tekniskt område:

1) vid användning av accelerators avsedda för forskning och produktion av isotoper,

- 2) vid användning av öppna strålkällor, med undantag av verksamhet med låg risk,
- 3) vid användning av kärnenergi.

I annan verksamhet än vad som avses i 1–3 mom. ska strålsäkerhetsansvariga ha en utbildning som är lämplig med tanke på verksamheten.

Strålsäkerhetsansvariga ska dessutom ha en sådan strålskyddsutbildning som kompetensområdet beroende på verksamhetstypen i fråga kräver och tillräcklig arbetserfarenhet inom ett för uppdraget lämpligt kompetensområde.

En strålsäkerhetsexpert får emellertid utöva uppdraget som strålsäkerhetsansvarig inom sitt eget kompetensområde utan någon separat strålskyddsutbildning för strålsäkerhetsansvariga.

Vid landsvägs- och järnvägstransporter av radioaktiva ämnen får uppdraget som strålsäkerhetsansvarig dock utövas av en person som har ett sådant intyg för säkerhetsrådgivare som avses i 10 c § 2 mom. i lagen om transport av farliga ämnen och som påvisar expertis i transport av radioaktiva ämnen med ifrågasvarande transportform.

Närmare bestämmelser om kompetensområdena för strålsäkerhetsansvariga beroende på verksamhetstyp samt om kompetenskraven på respektive område och om vad som utgör tillräcklig arbetserfarenhet utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

42 §

Godkännande av strålsäkerhetsansvariga och konstaterande av behörighet som strålsäkerhetsansvarig

Innan en strålsäkerhetsansvarig inleder sitt uppdrag ska verksamhetsutövaren försäkra sig om att den strålsäkerhetsansvarige är behörig på grundval av uppvisade behörighetsintyg.

Om en strålsäkerhetsansvarig förutsätts ha en viss strålskyddsutbildning inom ett kompetensområde som hänför sig till en viss verksamhetstyp och utbildningen inte finns att få i Finland ska Strålsäkerhetscentralen fastställa kraven avseende utbildning och arbetserfarenhet för uppdraget i fråga.

I fall som omfattas av lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer bestämmer Strålsäkerhetscentralen, med iakttagande av den lagen, om en person utifrån behörighet som införskaffats utomlands har rätt att utöva uppdraget som strålsäkerhetsansvarig i Finland.

Bestämmelsen i 3 mom. tillämpas även på fall där tjänster tillhandahålls tillfälligt eller sporadiskt.

I fall som inte omfattas av lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer kan Strålsäkerhetscentralen av särskilda skäl och enligt villkor som den själv fastställer bevilja en person som fått utbildning utomlands rätt att utöva uppdraget som strålsäkerhetsansvarig i Finland.

43 §

Intyg över strålskyddsutbildning

Utbildningsorganisationer ska ge personer som genomgått utbildning för strålsäkerhetsexperten eller strålsäkerhetsansvariga ett intyg.

Närmare bestämmelser om vad det intyg som utbildningsorganisationen utfärdar ska innehålla utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

44 §

Språkkunskaper och andra praktiska krav som gäller experter och strålsäkerhetsansvariga

Strålsäkerhetsexperter, experter i medicinsk fysik och strålsäkerhetsansvariga ska ha sådana tillräckliga språkkunskaper som uppdraget förutsätter och verksamhetsutövaren ska försäkra sig om att detta krav uppfylls. I strålningsverksamhet inom hälso- och sjukvård tillämpas dock 18 a § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården i fråga om kravet avseende språkkunskaper och arbetsgivarens skyldighet att försäkra sig om att språkkunskaperna är tillräckliga.

Experter och strålsäkerhetsansvariga ska dessutom ha övriga praktiska förutsättningar att sköta sitt uppdrag.

Närmare bestämmelser om praktiska förutsättningar att sköta uppdraget enligt vad som avses i 2 mom. utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

45 §

Utlåtande om strålskyddsutbildning vid högskola

På begäran av en högskola som anordnar strålskyddsutbildning för strålsäkerhetsexperter och strålsäkerhetsansvariga ska Strålsäkerhetscentralen lämna utlåtande om utbildningen eller om väsentliga ändringar i den, i syfte att säkerställa att utbildningen ger de kunskaper och den strålskydds kompetens som behövs i uppdraget.

46 §

Godkännande av annan strålskyddsutbildning

Strålsäkerhetscentralen godkänner på ansökan strålskyddsutbildning för strålsäkerhetsansvariga som anordnas av andra utbildningsorganisationer än högskolor.

Förutsättningar för godkännande av strålskyddsutbildningen är att

- 1) utbildningen uppfyller de krav som föreskrivs med stöd av 41 § 8 mom.,
- 2) utbildningsorganisationen har tillräckligt med sakkunnig personal för att kunna tillhandahålla utbildningen,
- 3) utbildningsorganisationen har alla andra praktiska förutsättningar för att kunna anordna utbildningen.

Utbildningen godkänns för en bestämd tid, högst fem år åt gången, och godkännandet kan återkallas om förutsättningarna för godkännandet upphör att vara uppfyllda eller om väsentliga brister upptäcks i sättet på vilket utbildningen tillhandahålls och bristerna trots uppmaning inte avhjälpas inom utsatt tid.

47 §

Strålskyddskompetens i medicinsk användning av strålning

Verksamhetsutövarna svarar för att de arbetstagare som deltar i medicinsk användning av strålning har lämplig behörighet inklusive strålskyddskompetens.

Närmare bestämmelser om lämplig behörighet och om kompetenskraven i fråga om strålskyddskompetens utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Tillståndssystem*Säkerhetstillstånd och hur det beviljas*

För användning av strålning krävs det tillstånd (*säkerhetstillstånd*), om inte något annat föreskrivs i denna lag. För annan strålningsverksamhet krävs det säkerhetstillstånd bara om det föreskrivs särskilt i lag.

Strålsäkerhetscentralen beviljar på ansökan säkerhetstillstånd att gälla tills vidare, eller av särskilda skäl för viss tid. Tillstånd kan beviljas separat för olika faser av verksamheten. Tillståndet får förenas med behövliga villkor för tryggande av säkerheten i verksamheten.

Säkerhetstillstånd beviljas om

- 1) strålningsverksamheten svarar mot principerna om berättigande, optimering och individuellt skydd,
- 2) en säkerhetsbedömning enligt 26 § har gjorts för strålningsverksamheten,
- 3) verksamheten kan bedrivas på ett säkert sätt,
- 4) verksamhetsutövaren har rätt att bedriva näringsverksamhet i Finland.

Verksamhet som är befriad från säkerhetstillstånd

Säkerhetstillstånd behövs inte

- 1) för användning av icke-joniserande strålning,
- 2) för sådan användning av en strålkälla som uppfyller principen om berättigande vid annan verksamhet än sådan som avses i 13 och 14 kap., när mängden radioaktivt ämne eller säkerhetsegenskaperna hos den strålningsalstrande anordningen är sådana att exponeringen är obetydlig,
- 3) för verksamhet i vilken det radioaktiva ämnet härstammar från ett tillåtet utsläpp av radioaktivt ämne samt från radioaktivt avfall eller radioaktivt material som har återanvänts, återvunnits som material, återvunnits på annat sätt eller bortskaffats på det sätt som avses i 84 §,
- 4) för transport av strålkällor mellan EU-medlemsländer,
- 5) för export av strålkällor som inte innehåller radioaktiva ämnen,
- 6) för transport av radioaktiva ämnen, med undantag av väg- och järnvägstransport av slutna strålkällor med hög aktivitet,
- 7) för innehav av röntgenanordning för hälso- och sjukvård och veterinärmedicin, om innehavaren har säkerhetstillstånd för användning av motsvarande anordning i hälso- och sjukvård eller veterinärmedicin eller för installation, underhåll och reparation av en sådan motsvarande anordning,
- 8) för sådana underhålls- och reparationsarbeten på strålningsalstrande anordningar som inte på ett sätt som påverkar säkerheten berör strålningsalstrande delar, delar som skyddar mot strålning eller därmed jämförbara delar,
- 9) för annan verksamhet som uppfyller de i 50 § 1 mom. avsedda förutsättningarna för befrielse från säkerhetstillstånd.

Närmare bestämmelser om verksamhet enligt 1 mom. 9 punkten som är befriad från säkerhetstillstånd utfärdas genom förordning av statsrådet.

Strålsäkerhetscentralen meddelar i syfte att genomföra Europeiska unionens lagstiftning närmare föreskrifter om i 1 mom. 2 punkten avsedd obetydlig radioaktivitet (*frigräns*) och om anordningar i det momentet avsedda säkerhetsegenskaper.

50 §

Befrielse från säkerhetstillstånd genom beslut av Strålsäkerhetscentralen

Strålsäkerhetscentralen kan bevilja annan strålningsverksamhet än den som avses i 13 och 14 kap. befrielse från säkerhetstillstånd, om befrielse är det ändamålsenligaste alternativet och

- 1) den exponering för strålning och den potentiella exponering som verksamheten orsakar är så obetydlig att den inte medför någon skada för hälsan,
- 2) verksamheten har påvisats vara berättigad,
- 3) verksamheten i princip är säker.

Beslutet får förenas med behövliga villkor för trygghet av säkerheten i verksamheten.

Beslutet kan återkallas om förutsättningarna för befrielse inte längre uppfylls eller villkoren för befrielse inte har följts och bristerna trots uppmaning inte har avhjälpats inom utsatt tid.

Närmare bestämmelser om förutsättningarna för befrielse från säkerhetstillstånd utfärdas, i syfte att genomföra Europeiska unionens lagstiftning, genom förordning av statsrådet.

51 §

Ansökan om säkerhetstillstånd

Ansökan om säkerhetstillstånd ska innehålla följande information:

- 1) vem som ansöker om säkerhetstillstånd,
- 2) syftet med verksamheten och var verksamheten bedrivs,
- 3) ledningssystemet för strålningsverksamheten,
- 4) intyg över behörighet för strålsäkerhetsexperten och den strålsäkerhetsansvarige,
- 5) en säkerhetsbedömning av strålningsverksamheten,
- 6) en plan över skyddsarrangemangen,
- 7) uppgifter om strålkällor och anknytande anordningar och avskärmning samt om underhållssystemen för källorna och anordningarna,
- 8) systemen för hantering av avfall och utsläpp med radioaktiva ämnen som uppkommer medan verksamheten bedrivs och när den avslutas,
- 9) metoderna för kvalitetssäkring som ska användas i verksamheten,
- 10) andra än i 1–9 punkten avsedda uppgifter som är relevanta för säkerheten.

Närmare bestämmelser om vilka uppgifter som ska anges i ansökan om säkerhetstillstånd utfärdas genom förordning av statsrådet.

52 §

Ändring av säkerhetstillstånd

Strålsäkerhetscentralen ändrar villkoren i redan beviljade säkerhetstillstånd, om omständigheterna förändras i väsentlig grad och detta ger upphov till särskilda skäl som gör det nödvändigt att ändra villkoren för att säkerheten ska kunna garanteras.

En väsentlig ändring av verksamheten kräver att säkerhetstillståndet ändras på förhand. Strålsäkerhetscentralen ska dessutom informeras om andra förändringar i verksamhet som kräver säkerhetstillstånd.

Närmare bestämmelser om vilka förändringar i verksamheten som kräver att tillståndet ändras eller att Strålsäkerhetscentralen informeras utfärdas genom förordning av statsrådet.

Giltighet för säkerhetstillstånd

Strålsäkerhetscentralen ska återkalla ett säkerhetstillstånd, när den strålningsverksamhet som det avser har avslutats och tillståndshavaren på godtagbart sätt har bevisat att han har överlåtit eller oskadliggjort de strålkällor som avses i tillståndet, det radioaktiva avfall som uppkommit i verksamheten och det avfall som avses i 78 § 3 mom.

Strålsäkerhetscentralen får återkalla ett säkerhetstillstånd, om förutsättningarna för beviljande av tillstånd inte uppfylls eller om tillståndshavaren upprepade gånger eller i väsentlig grad har brutit mot tillståndsvillkoren, mot bestämmelserna i denna lag eller mot bestämmelser som utfärdats eller föreskrifter som meddelats med stöd av den, och trots uppmaning inte har avhjälpt bristerna eller rättat sitt tillvägagångssätt.

Säkerhetstillståndet upphör att gälla om tillståndshavaren avlider, förlorar sin rätts-handlingsförmåga eller förlorar rätten att utöva sitt yrke, om vilket den strålsäkerhetsansvarige genast ska upplysa Strålsäkerhetscentralen.

Ställande av säkerhet

Verksamhetsutövaren ska ställa säkerhet för kostnaderna för oskadliggörande av radioaktivt avfall och för eventuell rengöring av miljön, om tillståndet beviljas för

1) användning, tillverkning, innehav, förvaring, import, export, transport mellan EU-medlemsländer eller upplagring av eller handel med en sluten strålkälla med hög aktivitet,

2) användning, tillverkning, innehav, förvaring, import, export, transport mellan EU-medlemsländer eller upplagring av eller handel med radioaktiva ämnen eller strålkällor som innehåller ett radioaktivt ämne, om de enskilda nuklidernas sammanräknade aktivitet i radioaktivt ämne som innehas på en gång är högre än hos en motsvarande sluten strålkälla med hög aktivitet,

3) underhåll, reparation eller oskadliggörande av strålningsalstrande anordningar som innehåller slutna strålkällor, om dessa strålkällor avlägsnas från sina fasta skyddshöljen och de enskilda nuklidernas sammanräknade aktivitet i alla slutna strålkällor som avlägsnas på ett år är högre än hos en motsvarande sluten strålkälla med hög aktivitet,

4) verksamhet där det uppkommer eller kan uppkomma radioaktivt avfall eller avfall av den typ som avses i 78 § 3 mom., om kostnaderna för oskadliggörande av avfallet i fråga är mycket höga.

Säkerhet behöver dock inte ställas när den verksamhet som avses i 1 mom. gäller radioaktivt ämne med en halveringstid på lägre än 150 dagar.

Verksamheten får inte inledas förrän säkerhet har ställts.

Staten, kommuner och samkommuner behöver dock inte ställa säkerhet.

Bestämmande av säkerhet

Strålsäkerhetscentralen beslutar om ställande av säkerhet. Säkerhet ska vid verksamhet som avses i 54 § 1 mom. 1 punkten ställas separat för varje sluten strålkälla med hög aktivitet, och vid verksamhet som avses i 2 och 3 punkten separat för varje radionuklid. Beslutet om säkerhet kan ses över om omständigheterna förändras.

Vid verksamhet som avses i 54 § 1 mom. 1–3 punkten ska säkerheten bestå av en fast grundavgift och en tilläggsavgift som fastställs på basis av radionuklid och aktivitet, och vid verksamhet som avses i 4 punkten av den uppskattade summan av kostnaderna i fallet.

Som säkerhet godkänns borgen, försäkring och pantsatt insättning. Den som ställer säkerheten ska vara ett kreditinstitut, en försäkringsanstalt eller något annat yrkesmässigt fi-

nansiellt institut med hemort i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Närmare bestämmelser om säkerhetens belopp och om justering av det utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 kap.

Produkters strålsäkerhet

56 §

Bevisande av en produkts strålsäkerhet

Verksamhetsutövare som tillverkar, importerar, släpper ut på marknaden, tillhandahåller, saluför, säljer eller på annat sätt överlåter strålkällor eller anordningar och övriga produkter som i strålningsverksamhet är av betydelse ur säkerhetssynvinkel (*produkter*) måste kunna bevisa att produkten är säker.

57 §

Marknadskontroll av vissa produkter

När det gäller exponering av allmänheten iakttas lagen om marknadskontrollen av vissa produkter (1137/2016) i fråga om marknadskontroll av produkter som förorsakar joniserande eller icke-joniserande strålning eller som innehåller radioaktiva ämnen, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag. De som har bevisskyldighet enligt 56 § i denna lag betraktas som i den ovan nämnda lagen avsedda ekonomiska aktörer.

Om en i 56 § avsedd produkt kan förorsaka betydande skada för hälsan, får tillsynsmyndigheten förbjuda tillverkning, import, export, transport mellan EU-medlemsländer, utsläppande på marknaden, tillhandahållande, saluförande, försäljning och annan överlåtelse av produkten också för andra juridiska eller fysiska personer än verksamhetsutövare som avses i 56 §.

Särskilda bestämmelser gäller i fråga om överensstämmelse med kraven avseende produkter för hälso- och sjukvård. På sådana produkter för hälso- och sjukvård som alstrar icke-joniserande strålning tillämpas dessutom kraven i 8 kap. och 161 § i denna lag, i den utsträckning produkterna förorsakar exponering av allmänheten.

Särskilda bestämmelser gäller i fråga om överensstämmelse med kraven avseende tekniska anordningar för arbetsbruk och byggprodukter samt i fråga om kontroll av överensstämmelse.

58 §

Bedömning av produkters strålsäkerhet

Tillsynsmyndigheten ska bedöma strålsäkerheten hos de produkter som avses i 56 § mot bakgrund av den lagstiftning om produktsäkerhet som produkten omfattas av eller på basis av sådana standarder som det hänvisas till i Europeiska unionens officiella tidning.

Vid bedömning av en produkts strålsäkerhet ska dessutom följande beaktas:

- 1) övriga internationella eller nationella standarder om produktsäkerhet förutom de som avses i 1 mom.,
- 2) rekommendationerna från Europeiska kommissionen med anvisningar om bedömning av strålsäkerhet,
- 3) tillsynsmyndigheternas anvisningar och rekommendationer,
- 4) uppförandekoder avseende strålsäkerhet,
- 5) dagens kunskap och teknik.

Om det inte går att bedöma en produkt på det sätt som avses i 1 mom. kan tillsynsmyndigheten bedöma produktens strålsäkerhet i enlighet med 2 mom. Även om en produkt stämmer överens med de bedömningsgrunder som anges i 1 och 2 mom. får tillsynsmyndigheten inleda tillsynsåtgärder som avses i 3 kap. i lagen om marknadskontrollen av vissa produkter om produkten trots detta utgör en hälsorisk.

9 kap.

Strålningsmätningar

59 §

Tillförlitlighet hos strålningsmätningar

Mätningar i syfte att bedöma exponeringen för strålning och trygga säkerheten enligt vad som avses i denna lag ska utföras enligt en metod som är lämplig för ändamålet och som konstaterats vara tillförlitlig. Mätresultaten ska vara metrologiskt spårbara till det internationella måttenhetssystemet. Den strålningsmätare eller mätanordning som används ska vara kalibrerad på behörigt sätt.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om konstaterande av mätningars tillförlitlighet, om kalibrering och användning av strålningsmätare och mätanordningar samt om deras mätprecision och lämplighet för bestämda ändamål.

60 §

Godkännande av dosimetritjänst

Strålsäkerhetscentralen godkänner en dosimetritjänst tills vidare eller, om särskilda skäl föreligger, för en bestämd tid.

För godkännande krävs

- 1) att dosimetritjänsten använder ett dokumenterat dosimetrisystem som uppfyller de krav som föreskrivs i 59 §,
- 2) att dosimetritjänstens personal har tillräcklig kompetens,
- 3) att dosimetritjänstens verksamhet styrs av ett lämpligt ackrediterat kvalitetssystem som omfattar dosimetritjänstens verksamhet och metoderna i denna,
- 4) att dosimetritjänsten har tekniska förutsättningar att skicka dosuppgifter till dosregistret för arbetstagare.

Om ackreditering saknas av grundade skäl som hänger samman med dosimetritjänstens verksamhet får Strålsäkerhetscentralen i stället för ackreditering godkänna ett kvalitetssystem som stämmer överens med den europeiska standarden om kompetenskrav för provnings- och kalibreringslaboratorier.

Närmare bestämmelser om dosimetrisystemet och om vilka uppgifter som ska anges i ansökan utfärdas genom förordning av statsrådet.

61 §

Kompetens och upprätthållande av yrkeskunskap vid en dosimetritjänst

Personal som deltar i att fastställa stråldoser hos en dosimetritjänst ska ha lämplig utbildning för sina uppgifter. Dosimetritjänsten ska sörja för att göra personalen förtrogen med uppgifterna.

Dosimetritjänsten ska dokumentera den i 1 mom. avsedda personalens utbildning och förtrogenhet med arbetsuppgifter separat för varje arbetstagare.

62 §

Kvalitetssäkring av dosimetritjänst

På kvalitetssäkring av dosimetritjänster, kvalitetssäkringsprogram som används av dosimetritjänster, dokumentering av resultat och bevarande av uppgifterna tillämpas vad som i 30 och 31 § föreskrivs om verksamhet som förutsätter säkerhetstillstånd.

63 §

Tillsyn över dosimetritjänst

På dosimetritjänster tillämpas bestämmelserna i 20 kap. om övervakning av verksamhetsutövare och om avgifter.

En dosimetritjänst ska på begäran från Strålsäkerhetscentralen delta i tester av dosimetrisystemets funktionsförmåga.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om tester av dosimetrisystems funktionsförmåga.

64 §

Godkännande av andra strålningsmätningar

Sådana mätningar av joniserande strålning som utförs för att bedöma yrkesmässig eller medicinsk exponering eller exponering av allmänheten, eller för att trygga säkerheten i strålningsverksamhet eller i en befintlig exponeringssituation, kräver godkännande av Strålsäkerhetscentralen. Något separat godkännande behövs emellertid inte för strålningsmätningar som Strålsäkerhetscentralen övervakar som en del av en dosimetritjänsts verksamhet eller en verksamhet baserad på ett säkerhetstillstånd.

En förutsättning för godkännande är att de krav som föreskrivs i 59 § 1 mom. är uppfyllda.

Godkännandet beviljas för en bestämd tid, högst fem år åt gången.

Närmare bestämmelser om vilka uppgifter som ska anges i ansökan om godkännande utfärdas genom förordning av statsrådet.

65 §

Ändring och återkallande av godkännande

Strålsäkerhetscentralen ska ändra villkoren för godkännandet av en dosimetritjänst och av de strålningsmätningar som avses i 64 § om det är nödvändigt för att säkerställa strålningsmätningarnas tillförlitlighet.

Om den verksamhet som ett godkännande avser har avslutats ska Strålsäkerhetscentralen återkalla godkännandet.

Strålsäkerhetscentralen får återkalla godkännandet om förutsättningarna för godkännandet inte uppfylls, om det finns väsentliga brister i mätningarna eller om verksamheten på något annat sätt inte uppfyller kraven i denna lag, och bristerna trots uppmaning inte avhjälpas inom utsatt tid.

859/2018

10 kap.

Strålkällor

66 §

Strålsäkerhet medan drift pågår

Verksamhetsutövaren ska se till att strålkällan, platsen där den används och förvaras och de anordningar och den utrustning som finns i anslutning till den är sådana att strålkällan kan användas på ett säkert sätt.

Verksamhetsutövaren ska se till att platsen där en strålkälla som kräver säkerhetstillstånd används och förvaras har försetts med en varningsmärkning för strålrisk. Om det tekniskt sett är möjligt ska strålkällan förses med en varningsmärkning för strålrisk. Skyddshöljet eller förvaringskärlet och förvaringshöljet till en strålkälla som innehåller radioaktivt ämne ska dessutom förses med väsentliga uppgifter om det radioaktiva ämnet samt med en märkning om strålrisk.

Vad som föreskrivs i 2 mom. tillämpas också på andra strålkällor om det är nödvändigt för att säkerställa att de kan användas på ett säkert sätt.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter av teknisk natur om strålsäkerhet medan drift pågår enligt vad som avses i 1 mom., de märkningar som avses i 2 och 3 mom., acceptanskrav medan drift pågår och andra krav som gäller vid användning av anordningar i anslutning till en strålkälla.

67 §

Skyddsarrangemang

Verksamhetsutövaren ska på de platser där strålkällor som kräver säkerhetstillstånd används och förvaras skydda dem mot olaglig verksamhet, försvinnande och från att på annat sätt komma i händerna på utomstående personer. Dessa skyddsarrangemang ska vara tillräckliga med hänsyn till de risker som verksamheten och strålkällorna innebär, och de ska utgöra en sammanhängande helhet tillsammans med åtgärderna för strålsäkerhet.

Skyddsarrangemangen omfattar följande, beroende på de risker som är förknippade med strålkällorna:

- 1) att ta fram en plan över skyddsarrangemangen och att hålla planen uppdaterad,
- 2) att skydda strålkällorna med hjälp av strukturella hinder och genom närvaro av personal,
- 3) att regelbundet kontrollera att strålkällan finns på sin plats,
- 4) att använda passerkontroll och andra tekniska övervakningsmetoder,
- 5) att begränsa tillgången till dokumentation som gäller strålkällan och skyddsarrangemangen.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om skyddsarrangemang och om hur de ska bestämmas beroende på strålkällornas karaktär.

68 §

Användningsförbud

Radioaktiva ämnen får inte avsiktligt användas

- 1) i livsmedel som avses i livsmedelslagen,
- 2) i foder som avses i foderlagen,
- 3) i kosmetiska produkter som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1223/2009 om kosmetiska produkter,
- 4) i smycken och andra motsvarande personliga accessoarer,

- 5) i leksaker som avses i lagen om leksakers säkerhet (1154/2011),
6) i undersökningar med spårämnen i vattennät som används för att leda hushållsvatten.

Produkter som omfattas av förbudet i 1 mom. får varken importeras eller exporteras, och inte heller transporteras mellan EU-medlemsländer.

Vad som i 1 och 2 mom. föreskrivs om radioaktiva ämnen tillämpas även på verksamheter där radioaktiviteten i konsumentvaror eller material som används för att tillverka dessa ökar till följd av att de aktiveras.

69 §

Tillverkning, import, export och transport mellan EU-medlemsländerna av konsumentvaror

För att sammanblanda radioaktiva ämnen med eller tillsätta radioaktiva ämnen i andra konsumentvaror än de som nämns i 68 § samt för import och export och för transport av sådana konsumentvaror till Finland från ett annat EU-medlemsland krävs det säkerhetstillstånd.

Strålsäkerhetscentralen ska upplysa de behöriga myndigheterna i andra EU-medlemsländer om att en ansökan om säkerhetstillstånd som avses i 1 mom. har inkommit. På begäran av en annan medlemsstat ska dessutom beslutet och beslutsgrunderna meddelas.

Vad som i 1 mom. föreskrivs om radioaktiva ämnen tillämpas även på verksamheter där radioaktiviteten i konsumentvaror eller material som används för att tillverka dessa ökar till följd av att de aktiveras.

70 §

Identifiering av slutna strålkällor

Tillverkare ska förse slutna strålkällor som kräver säkerhetstillstånd med en identifierande märkning. Märkningen ska göras på den slutna strålkällans skyddshölje på ett så beständigt sätt som möjligt. Om det tekniskt sett är möjligt ska dessutom den slutna strålkällan förse med identifierande märkning. Om det tekniskt sett inte är möjligt att förse den slutna strålkälla med märkning ska de identifierande uppgifterna framgå av de handlingar som följer med strålkällan.

Den som har ansvar för att importera en slutna strålkälla eller för att transportera den till Finland från ett annat EU-medlemsland ska se till att strålkällan är försedd med identifiering enligt vad som föreskrivs i 1 mom.

Oidentifierade slutna strålkällor får inte användas, importeras eller transporteras från ett annat EU-medlemsland till Finland.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om vilka identifierande uppgifter som ska följa med slutna strålkällor.

71 §

Skyldighet att föra bok och lämna uppgifter

I verksamhet som kräver säkerhetstillstånd ska verksamhetsutövaren föra bok över de strålkällor som säkerhetstillståndet avser. Av bokföringen ska det framgå vilka strålkällor som innehas samt när de mottagits, överlåtits och strukits från tillståndet. En strålkälla kan avskrivas ur bokföringen när det har gått fem år sedan den överlåtits eller strukits från tillståndet. Bokföringen ska hållas uppdaterad.

En innehavare av säkerhetstillstånd för tillverkning, förvaring, handel med, export eller import av strålkällor ska för varje kalenderår lämna uppgifter till Strålsäkerhetscentralen om de strålkällor den har mottagit, överlåtits eller har i sin besittning.

En innehavare av säkerhetstillstånd för användning eller innehav av slutna strålkällor med hög aktivitet ska dessutom för varje kalenderår lämna uppgifter till Strålsäkerhetscentralen om de slutna strålkällor med hög aktivitet som den har i sin besittning.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om bokföring som avses i 1 mom. samt om vilka uppgifter som ska lämnas till Strålsäkerhetscentralen enligt 2 och 3 mom.

72 §

Skyldigheter för överlåtare, mottagare och transportörer

Strålkällor som inte får innehas utan säkerhetstillstånd får endast överlåtas till en verksamhetsutövare med giltigt säkerhetstillstånd. Överlåtaren ska försäkra sig om att mottagaren har det säkerhetstillstånd som krävs.

Mottagaren ska ge överlåtaren ett intyg om mottagande av en i 1 mom. avsedd strålkälla.

Den som transporterar en strålkälla som kräver säkerhetstillstånd ska göra en anmälan till Strålsäkerhetscentralen om transporten innan transporten företas eller innan strålkällan anländer i Finland.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om vad den anmälan som avses i 3 mom. ska innehålla.

73 §

Informationsplikt

En tillverkare eller importör som överlåter en strålkälla som alstrar joniserande strålning ska då strålkällan överlämnas förse mottagaren med detaljerade uppgifter om strålkällans konstruktion och dess säkerhetsrelaterade egenskaper. För slutna strålkällor ska även ett intyg om överensstämmelse med kraven överlämnas.

En verksamhetsutövare som överlåter en strålkälla som alstrar joniserande strålning till en annan är skyldig att i samband med överlåtelsen förse mottagaren med de i 1 mom. avsedda uppgifter och det intyg han har fått av tillverkaren eller importören samt sådan information som är av betydelse för strålsäkerheten.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om vad den information som avses i 1 och 2 mom. ska innehålla och hur den ska lämnas.

74 §

Installation, underhåll och reparation

Verksamhetsutövaren ska säkerställa att den som utför installations-, underhålls- och reparationsarbeten på en strålningsalstrande anordning som kräver säkerhetstillstånd har det säkerhetstillstånd som krävs.

Den som utför arbetet ska för egen del sköta om strålsäkerheten i arbetsmiljön medan arbetet pågår och säkerställa att anordningen fungerar korrekt när arbetet är klart.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om hur strålsäkerheten ska säkerställas medan installations-, underhålls- och reparationsarbeten pågår och när de avslutats.

75 §

Slutna strålkällor

Det radioaktiva ämne som ska användas i en sluten strålkälla ska väljas så att halveringstiden inte är längre än vad som behövs med tanke på verksamheten och användningsändamålet för strålkällan.

För att bedöma huruvida användningen av en slutna strålkälla med hög aktivitet är berättigad ska som alternativ en sådan anordning övervägas som alstrar strålning med hjälp av elektricitet, eller annan alternativ teknik.

Verksamhetsutövare ska se till att slutna strålkällor hålls täta. De tester som behövs för att säkerställa detta ska ingå i det kvalitetssäkringsprogram som avses i 30 § 2 mom.

Slutna strålkällor ska tas ur bruk på det sätt som avses i 83 § 2 mom. senast när det har gått 40 år sedan deras överensstämmelse med kraven påvisades.

Strålsäkerhetscentralen meddelar i syfte att genomföra Europeiska unionens lagstiftning närmare föreskrifter om aktivitetsvärden för slutna strålkällor med hög aktivitet och om de tester som avses i 3 mom.

76 §

Import och export av slutna strålkällor

Endast sådana slutna strålkällor vars tillverkare skriftligen har åtagit sig att ta emot strålkällan när den inte längre används eller vars radioaktiva ämne har en sådan halveringstid att det är säkert att låta strålkällan åldras får importeras eller transporteras från ett annat EU-medlemsland till Finland.

Slutna strålkällor med hög aktivitet får endast exporteras till stater som med avseende på teknik, lagstiftning och förvaltning har tillräcklig beredskap att trygga säkerheten för strålkällan och en säker användning av den.

Verksamhetsutövare ska se till att tillbörliga avgångs- och ankomstanmälningar om slutna strålkällor lämnas till de behöriga myndigheterna i ursprungs- och mottagarlandet.

Närmare bestämmelser om tillvägagångssätten i samband med import och export av slutna strålkällor utfärdas genom förordning av statsrådet.

77 §

Tulldeklaration

Vid import och export av strålkällor eller sådana konsumentvaror som avses i 69 § ska art och mängd samt uppgifter om att de kräver säkerhetstillstånd tydligt anges i tulldeklarationen eller i den därmed följande redogörelsen. Tulldeklarationen ska dessutom innehålla numret för det säkerhetstillstånd som ger rätt till import eller export.

11 kap.

Radioaktivt avfall

78 §

Allmänna principer

Strålningsverksamhet ska organiseras så att det i verksamheten uppkommer så lite radioaktivt avfall som i praktiken är möjligt utan att principen om berättigande, principen om optimering och principen om individuellt skydd äventyras.

Radioaktivt avfall som uppkommer i strålningsverksamhet får inte avsiktligt spädas ut i syfte att utesluta det från myndighetstillsynen.

Vad som föreskrivs om radioaktivt avfall tillämpas i den utsträckning det handlar om skydd av allmänheten och av arbetstagare mot strålning även på avfall som inte utgör radioaktivt avfall enligt denna lag men i fråga om vilket strålsäkerheten behöver beaktas i avfallshanteringen.

Närmare bestämmelser om på vilka grunder det ska konstateras att avfall utgör radioaktivt avfall eller sådant avfall som avses i 3 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter av teknisk natur med gränser avseende yrkesmässig exponering och exponering av allmänheten vid sådan avfallshantering som avses i 3 mom.

79 §

Verksamhetsutövarens ombesörjningsplikt

Medan strålningsverksamhet pågår och när sådan verksamhet avslutas ska verksamhetsutövaren se till att det radioaktiva avfallet inte förorsakar någon skada för hälsan eller miljön.

Verksamhetsutövare ska se till att radioaktivt avfall som uppkommer i verksamheten oskadliggörs.

80 §

Sekundär ombesörjningsplikt

I den utsträckning en verksamhetsutövare inte uppfyller den ombesörjningsplikt som avses i 79 § inom rimlig tid eller inte kan förväntas göra det ska staten se till att radioaktivt avfall oskadliggörs.

Staten ska sköta de åtgärder som avses i 1 mom. även om avfallets ursprung är okänt eller det inte går att lokalisera den ombesörjningspliktiga verksamhetsutövaren.

Om det inte finns någon verksamhetsutövare vars näringsgren omfattar oskadliggörande av radioaktivt avfall eller om en verksamhetsutövare inte kan returnera en strålkälla som tagits ur bruk till tillverkaren eller leverantören eller överlämna den åt en annan verksamhetsutövare ska staten se till att det radioaktiva avfallet oskadliggörs.

Verksamhetsutövare och andra medverkande i framställning eller hantering av radioaktiva ämnen eller radioaktivt avfall ska ersätta de kostnader som uppkommer för staten till följd av oskadliggörande av sådant avfall som avses i 1 och 3 mom.

Bestämmelser om uttag av kostnader finns i 193 §. För ersättning av kostnader i en sådan situation som avses i 1 mom. ska i första hand den säkerhet som avses i 54 § 1 mom. användas.

Närmare bestämmelser om statens ombesörjningsplikt enligt 1–3 mom. utfärdas genom förordning av statsrådet.

81 §

Tillämpning av vissa bestämmelser på radioaktivt avfall

På radioaktivt avfall som endast får innehas med säkerhetstillstånd tillämpas vad som föreskrivs i

- 1) 66 § om strålkällors säkerhet medan drift pågår,
- 2) 67 § om skyddsarrangemang,
- 3) 71 § om bokföringsskyldighet och anmälningsskyldighet avseende strålkällor,
- 4) 72 § om överlåtarens, mottagarens och transportörens skyldigheter,
- 5) 77 § om tulldeklaration.

82 §

Import, export, transport mellan EU-medlemsländer och transit

Radioaktivt avfall får exporteras endast till stater som med avseende på teknik, lagstiftning och förvaltning har tillräcklig beredskap att hantera radioaktivt avfall.

Strålkällor som har tillverkats någon annanstans än i Finland får inte importeras till Finland som radioaktivt avfall eller transporteras från ett annat EU-medlemsland till Finland som radioaktivt avfall.

Import, export, transport mellan EU-medlemsländer och transitering av radioaktivt avfall genom finskt territorium ska ske i enlighet med de förfaranden som anges i direktivet om kärnavfallstransporter.

Utöver det som föreskrivs i artikel 17 i direktivet om kärnavfallstransporter ska Strålsäkerhetscentralen i sin föreskriftssamling publicera en kopia av det standarddokument som avses i den artikeln.

83 §

Tagande ur bruk av strålkällor och driftsutrymmen

Verksamhetsutövare ska vara beredda på att ta hand om använda strålkällor och radioaktivt avfall som har uppkommit i verksamheten och se till att de utrymmen som använts i verksamheten rengörs så att de blir fria från radioaktiva ämnen.

När strålkällor som innehåller radioaktiva ämnen och kräver säkerhetstillstånd inte längre behövs, ska verksamhetsutövaren göra sig av med dem genom att returnera dem till tillverkaren eller leverantören eller överlåta dem till en annan verksamhetsutövare som har ett giltigt säkerhetstillstånd. Om källans halveringstid och aktivitet är sådana att det är tryggt att låta källan åldras är det dock tillåtet att ställa strålkällan i lager i stället för att returnera eller överlåta den.

Verksamhetsutövare ska rengöra områden, utrymmen och konstruktioner som blivit kontaminerade med radioaktiva ämnen eller aktiverade så att mängden kvarblivande radioaktiva ämnen inte är högre än friklassningsnivån enligt 85 § 2 mom..

För rengöring krävs säkerhetstillstånd om mängden radioaktiva ämnen före rengöringen är högre än friklassningsnivån.

Om det inte går att minska mängden radioaktiva ämnen genom en rimlig insats ska verksamhetsutövaren tillställa Strålsäkerhetscentralen en åtgärdsplan för området, utrymmet eller konstruktionerna.

Verksamhetsutövare får inte dra ut på de åtgärder som avses i 2 och 3 mom. utan grundad anledning.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om tillvägagångssätten vid tagande ur bruk och rengöring av strålkällor och driftsutrymmen.

84 §

Förutsättningar för återanvändning, materialåtervinning, återvinning och bortskaffande

Avfall och annat material som härstammar från strålningsverksamhet får trots sin radioaktivitet återanvändas, återvinnas som material, återvinnas på annat sätt och bortskaffas med iakttagande av avfallslagen, förutsatt att mängden radioaktivt ämne inte är högre än friklassningsnivån enligt 85 § 2 mom.

Om mängden radioaktivt ämne är högre än friklassningsnivån, förutsätter verksamhet som avses i 1 mom. godkännande från Strålsäkerhetscentralen.

På förutsättningarna för godkännande och återkallande av godkännandet tillämpas vad som i 50 § föreskrivs om befrielse från säkerhetstillstånd och om återkallande av befrielse.

85 §

Friklassningsnivåer

Friklassningsnivåerna ska fastställas så att den yrkesmässiga exponeringen och exponeringen av allmänheten är obetydlig. Friklassningsnivåerna kan gälla i 83 § 3 mom. avsedda områden, utrymmen eller konstruktioner både i allmän omfattning, av en viss typ eller enskilt definierat, eller i 84 § avsedd verksamhet.

Strålsäkerhetscentralen meddelar i syfte att genomföra Europeiska unionens lagstiftning närmare föreskrifter om friklassningsnivåer.

86 §

Herrelösa strålkällor

Verksamhet i vilken man upprepat hanterat eller lagrat herrelösa strålkällor kräver säkerhetstillstånd.

Verksamhetsutövare ska omedelbart underrätta Strålsäkerhetscentralen om de hyser misstanke om eller vet att en herrelös strålkälla har hittats, smälts ner eller förorsakat avsevärd kontamination.

På produkter, avfall och andra material som kontaminerats till följd av en i 2 mom. avsedd händelse tillämpas 84 §.

87 §

Nationell handlingslinje och nationellt program för avfallshantering

Social- och hälsovårdsministeriet tar i samråd med Strålsäkerhetscentralen fram ett nationellt avfallshanteringsprogram för radioaktivt avfall med allmänna mål och principer för hanteringen av radioaktivt avfall, uppgifter om avfallsmängder och platser, en uppskattning av kostnaderna och en tidsplan.

Allmänheten ska beredas tillfälle att ge synpunkter när programmet tas fram. Social- och hälsovårdsministeriet ska informera om när framtagningen av programmet inleds. Programmet ska hållas uppdaterat.

Närmare bestämmelser om det nationella programmet utfärdas genom förordning av statsrådet.

12 kap.

Yrkesmässig exponering

88 §

Anordnande av strålskydd för arbetstagare

Strålskydd för strålningsarbetare ska anordnas på det sätt som anges i detta kapitel. På skydd av andra arbetstagare tillämpas vad som i denna lag föreskrivs om strålskydd för allmänheten, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag.

Verksamhetsutövare och arbetsgivare för externa arbetstagare har ansvaret för strålskyddet av de arbetstagare i deras anställning som deltar i strålningsverksamhet, enligt den ansvarsfördelning som föreskrivs i 102–104 §. Externa arbetstagare ska ha ett lika omfattande skydd som de egna arbetstagarna.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter av teknisk natur om skyddet av arbetstagare i strålningsverksamhet.

89 §

Utredningsskyldighet

I verksamhet som kräver säkerhetstillstånd ska det innan arbetet börjar göras en bedömning av den strålningsexponering arbetstagarna utsätts för och på vilka sätt exponeringen kan minskas. Bedömningen ska ses över om det i verksamheten inträffar förändringar som påverkar den yrkesmässiga exponeringen.

Innan strålningsarbete inleds ska dessutom tidigare yrkesmässig exponering av arbetstagarna utredas.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om utredning och bedömning av strålningsexponering.

90 §

Klassificering av strålningsarbetare

Strålningsarbetare ska placeras i kategori A eller B. Klassificeringen ska grunda sig på en bedömning av exponeringen för strålning och den potentiella exponeringen till följd av arbetet.

En arbetstagare får placeras i kategori A endast om en företagsläkare förtrogen med effekterna av strålning har bedömt att detta är lämpligt med hänsyn till arbetstagarens hälsotillstånd.

Klassificeringen ska utföras innan strålningsarbetet inleds och ses över med jämna mellanrum utifrån övervakningen av exponeringsförhållandena och övervakningen av arbetstagarens hälsotillstånd.

Närmare bestämmelser om klassificering av strålningsarbetstagare utfärdas genom förordning av statsrådet.

91 §

Kontrollerade områden och övervakade områden

I områden där arbete utförs ska identifieras och definieras kontrollerade och övervakade områden. Definitionerna baserar sig på en bedömning av den exponering för strålning och den potentiella exponering som orsakas på området.

Kontrollerade områden ska begränsas. Tillträde till området ska begränsas till de personer som har fått behövliga anvisningar. Tillträde till ett kontrollerat område samt att arbeta där och besöka området ska övervakas enligt de skriftliga anvisningarna. Dessutom ska särskilda arrangemang vidtas för skydd mot joniserande strålning och förhindrande av att radioaktiv kontamination sprids.

Närmare bestämmelser om behovet att identifiera och definiera kontrollerade och övervakade områden, grunderna på vilka detta ska göras och kraven avseende kontrollerade områden och övervakade områden utfärdas, i syfte att genomföra Europeiska unionens lagstiftning, genom förordning av statsrådet.

92 §

Övervakning av exponeringsförhållanden och individuell dosövervakning

Exponeringsförhållandena i kontrollerade områden och övervakade områden ska övervakas regelbundet.

Utifrån övervakningen ska

- 1) klassificeringen av arbetstagarna kunna konstateras vara riktig,
- 2) den exponering för strålning som arbetstagarna har utsatts för kunna fastställas,

3) oförutsedda incidenter i de faktorer som påverkar den yrkesmässiga exponeringen kunna upptäckas utan dröjsmål.

För strålningsarbetstagare i kategori A ska dessutom individuell dosövervakning ordnas. Den individuella dosövervakningen ska utgå från individuella mätningar utförda av en dosimetritjänst. Mätningarna ska utföras i perioder på en månad eller för arbetsperioden, om arbetsperioden är kortare än en månad.

Resultaten av övervakningen av exponeringsförhållandena och av den individuella dosövervakningen ska dokumenteras och följas med jämna mellanrum i syfte att säkerställa att kraven avseende yrkesmässig exponering iakttas.

Närmare bestämmelser om dokumentering av resultaten av övervakning av exponeringsförhållandena och av individuell dosövervakning utfärdas genom förordning av statsrådet.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter av teknisk natur om hur övervakningen av exponeringsförhållandena och den individuella dosövervakningen ska anordnas på arbetsplatsen samt om hur individuella stråldoser ska fastställas utifrån övervakningen av exponeringsförhållandena.

93 §

Delgivning av övervakningsresultat

En arbetstagare ska utan dröjsmål delges resultaten av den individuella dosövervakning som gäller honom eller henne.

På begäran av arbetstagaren ska denne dessutom delges de resultat av övervakningen av exponeringsförhållandena på arbetsplatsen som hans eller hennes individuella stråldos har fastställts enligt.

94 §

Delgivning av avvikande exponering

Om en stråldos som är högre än dosgränsen konstateras eller misstänks ska följande personer informeras utan dröjsmål:

- 1) den berörda arbetstagaren,
- 2) den företagsläkare förtrogen med effekterna av strålning som övervakar hälsotillståndet för strålningsarbetaren, när denna tillhör kategori A,
- 3) Strålsäkerhetscentralen.

Berörda arbetstagare ska dessutom genast informeras om exponering som är högre än dosrestriktionen.

95 §

Övervakning av hälsotillstånd

För strålningsarbetare som tillhör kategori A ska övervakning av hälsotillståndet ordnas. Övervakningen av hälsotillståndet ska omfatta en inledande undersökning och uppföljande undersökningar minst vart tredje år, utförda av en företagsläkare förtrogen med effekterna av strålning.

Under mellanåren i den tidsperiod som avses i 1 mom. ska det säkerställas att arbetstagaren informerar en företagsläkare förtrogen med effekterna av strålning om det sedan den senaste läkarundersökningen har skett sådana väsentliga förändringar i arbetstagarens hälsotillstånd som kan påverka personens förutsättningar att arbeta i strålningsarbete.

Om det sker en väsentlig förändring i arbetstagarens hälsotillstånd ska en företagsläkare förtrogen med effekterna av strålning utföra en extra läkarundersökning av arbetstagaren.

Företagsläkaren förtrogen med effekterna av strålning ska förses med behövliga uppgifter om förhållandena på arbetsplatsen, resultaten av individuell dosövervakning och andra uppgifter som behövs för att övervaka hälsotillståndet.

96 §

Förbud mot att låta utföra strålningsarbete

Om en företagsläkare förtrogen med effekterna av strålning bedömer att en arbetstagare inte kan utföra en uppgift där han eller hon placeras i kategori A, får arbetstagaren inte placeras i den kategorin eller anvisas motsvarande uppgift.

Om arbetstagarens stråldos är högre än dosgränsen, får han eller hon inte anvisas strålningsarbete förrän det på det sätt som avses i 106 § har konstaterats att arbetstagaren i fråga kan utföra strålningsarbete.

En arbetstagare har rätt att föra i 1 och 2 mom. avsedda ärenden som gäller honom eller henne själv för prövning till Strålsäkerhetscentralen. Arbetsgivaren ska upplysa arbetstagaren om denna rättighet.

97 §

Särskild övervakning av hälsotillstånd

Om arbetstagarens stråldos är högre än dosgränsen för arbetstagare, ska det för att skydda arbetstagarens hälsa, utöver den övervakning av hälsotillståndet som avses i 95 §, vidtas sådana åtgärder som en företagsläkare förtrogen med effekterna av strålning anser vara behövliga.

98 §

Uppsägningsförbud

En anställning eller ett offentligrättsligt anställningsförhållande får inte sägas upp på den grunden att arbetstagarens stråldos är högre än dosgränsen för arbetstagare.

99 §

Åldersrestriktioner och exponeringsförhållanden för praktikanter och studerande

Strålningsarbetare ska vara 18 år eller äldre.

Strålskyddet för praktikanter och studerande ska anordnas på samma sätt som för arbetstagare som deltar i strålningsverksamhet.

En minderårig praktikant eller studerande som har fyllt 16 år får endast i den utsträckning det behövs för personens utbildning eller för därmed sammanhängande praktik delta i användning av strålkällor. Sådana personer får dock inte placeras i kategori A eller anvisas motsvarande uppgift.

Bestämmelser om dosgränserna för praktikanter och studerande utfärdas, i syfte att genomföra Europeiska unionens lagstiftning, genom förordning av statsrådet.

100 §

Skydd under graviditet och amning

När en arbetstagare upplyser verksamhetsutövaren eller, om det är fråga om en extern arbetstagare, sin arbetsgivare om att hon är gravid eller ammar, ska fostret och det ammade barnet skyddas på samma sätt som en enskild individ i allmänheten.

Strålningsarbetare ska påminnas om hur viktigt det är att de omständigheter som avses i 1 mom. anmäls.

Närmare bestämmelser om åtgärder för skydd av foster och ammade barn utfärdas genom förordning av statsrådet.

101 §

Anmälan om uppgifter till dosregistret för arbetstagare

För strålningsarbetare i kategori A ska de uppgifter om individuell dosövervakning som avses i 20 § 2 mom. anmälas regelbundet till dosregistret för arbetstagare.

Om det har utförts övervakning av exponeringsförhållanden såsom individuell dosövervakning av strålningsarbetare i kategori B och övervakningen har verkställts av en dosimetritjänst, ska dosregistret för arbetstagare regelbundet få de uppgifter som avses i 1 mom. även avseende arbetstagare i kategori B.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om hur uppgifter ska anmälas till dosregistret.

102 §

Skyldigheter för verksamhetsutövare avseende skyddet av sina egna arbetstagare

Verksamhetsutövare som är arbetsgivare ska fullgöra de skyldigheter som avses i 88–101 § i syfte att skydda sina egna arbetstagare.

103 §

Skyldigheter för externa arbetstagares arbetsgivare

Utöver vad som bestäms i 96 och 98–100 § ska arbetsgivare för externa arbetstagare i syfte att skydda dessa

1) utreda på förhand i enlighet med 89 § 2 mom. en arbetstagares tidigare yrkesmässig exponering samt bedöma den totala mängd strålning som arbetstagaren kommer att exponeras för i arbetet hos olika verksamhetsutövare,

2) klassificera strålningsarbetare i enlighet med 90 §,

3) ordna övervakning av hälsotillståndet och särskild övervakning av hälsotillståndet i enlighet med 95 och 97 § för strålningsarbetare inom kategori A,

4) för egen del se till att arbetstagarna får utbildning, introduktion i arbetet och fortbildning i enlighet med 33 och 34 §,

5) konsultera en företagsläkare förtrogen med effekterna av strålning i enlighet med 97 § om en arbetstagares stråldos är högre än dosgränsen,

6) för egen del se till att tillbörliga uppgifter och resultaten av individuell dosövervakning anmäls till dosregistret för arbetstagare i enlighet med 101 §,

7) för egen del se till att den information som avses i 94 § och 95 § 2 mom. delges och de uppgifter som avses i 95 § 4 mom. lämnas till en företagsläkare förtrogen med effekterna av strålning så att denna ska kunna sköta övervakningen av arbetstagarnas hälsotillstånd.

104 §

Skyldigheter för verksamhetsutövare avseende skyddet av externa arbetstagare

Utöver vad som föreskrivs i 99 och 100 §, ska verksamhetsutövare vidta följande åtgärder i syfte att skydda externa arbetstagare:

1) utreda på förhand i enlighet med 89 § den externa arbetstagarens tidigare yrkesmässiga exponering och bedöma på förhand hurdan exponering den externa arbetstagaren utsätts för i arbete som verksamhetsutövaren har ansvar för och på vilka sätt exponeringen kan minskas,

2) säkerställa att den kategori som arbetsgivaren i enlighet med 90 § har placerat den externa arbetstagaren i är korrekt med hänsyn till den verksamhet som verksamhetsutövaren har ansvar för,

3) ordna övervakning av exponeringsförhållandena och individuell dosövervakning i enlighet med 92 § för externa arbetstagare i kategori A i verksamhet som verksamhetsutövaren ansvarar för och anmäla de uppgifter som avses i 20 § 2 mom. till dosregistret,

4) säkerställa övervakning av hälsotillståndet i enlighet med 95 § hos externa arbetstagare i kategori A och särskild övervakning i enlighet med 97 § och dessa arbetstagare med avseende på sin hälsa kan utföra det anvisade arbetet i verksamhet som verksamhetsutövaren har ansvar för,

5) för egen del se till att de uppgifter som avses i 95 § 4 mom. lämnas till en företagsläkare förtrogen med effekterna av strålning.

Verksamhetsutövaren och arbetsgivaren kan ingå en skriftlig överenskommelse om att arbetsgivaren ska sköta den individuella dosövervakningen och anmäla uppgifterna till dosregistret enligt vad som föreskrivs i 1 mom. 3 punkten.

På skydd av externa arbetstagare i arbete som en verksamhetsutövare har ansvar för tillämpas vad som i 94, 130 och 131 § föreskrivs om strålsäkerhetsincidenter och exponering till följd av dem.

Verksamhetsutövare ska även med iakttagande av vad som i denna paragraf föreskrivs om skydd av externa arbetstagare sörja för skyddet av enskilda näringsidkare som deltar i strålningsverksamhet hos dem.

105 §

Skyldighet för arbetstagare att medverka i utredning av exponering

Om det finns grundad anledning att misstänka att en arbetstagare har exponerats för en stråldos som är högre än dosgränsen, är arbetstagaren skyldig att medverka när det utreds i vilken omfattning han eller hon har exponerats för strålning.

Bestämmelser om skyldigheten för arbetstagare att delta i hälsoundersökning finns i 13 § i lagen om företagshälsovård.

106 §

Läkarutlåtande om lämplighet för strålningsarbete

Strålningsarbetare som placeras i kategori A ska konstateras lämpliga för strålningsarbete innan arbetet inleds och minst en gång om året så länge arbetet pågår. Lämpligheten för strålningsarbete ska även kontrolleras om det konstateras eller misstänks att arbetstagarens stråldos är högre än dosgränsen för arbetstagare.

Lämpligheten för strålningsarbete ska konstateras av en företagsläkare förtrogen med effekterna av strålning utifrån arbetstagarens hälsotillstånd, enligt följande klassificering:

- 1) lämplig,
- 2) lämplig på vissa villkor,
- 3) olämplig.

En företagsläkare förtrogen med effekterna av strålning ska i samband med läkarundersökning ge arbetstagaren ett intyg om att denne är lämplig för strålningsarbete och om villkoren på vilka denne kan fortsätta i strålningsarbete.

Följande ska anges i läkarintyg som avser övervakning av hälsotillståndet:

- 1) den klassificering som avses i 2 mom.,
- 2) eventuella restriktioner som avser strålningsarbete,
- 3) datumet för den senaste uppföljande undersökningen utförd av en företagsläkare förtrogen med effekterna av strålning,
- 4) giltighetstid för läkarintyget.

107 §

Skyldighet för läkare att ta kontakt

En företagsläkare förtrogen med effekterna av strålning ska ta kontakt med Strålsäkerhetscentralen om en observation gjord inom ramen för övervakning av hälsotillståndet ger anledning att misstänka att strålsäkerheten har äventyrats i betydande grad.

Läkaren får trots bestämmelserna om sekretess ge Strålsäkerhetscentralen den information som behövs för att utreda saken. Rätten att lämna ut information omfattar dock när det gäller personuppgifter endast sådana uppgifter som är nödvändiga i ärendet.

108 §

Anmälan och bevarande av hälsouppgifter

Journalhandlingar avseende företagshälsovård för strålningsarbetare i kategori A ska innehålla de uppgifter om arbetsuppgifter och anställningsförhållanden som behövs för att övervaka arbetstagarnas hälsotillstånd. Handlingarna ska dessutom innehålla resultaten av den övervakning av hälsotillståndet som en strålningsarbetare i kategori A har genomgått innan det aktuella anställningsförhållandet inleddes i syfte att fastställa huruvida personen är lämplig för arbetet. Informationen ska hållas uppdaterad så länge arbetstagaren omfattas av kategorin i fråga.

Trots bestämmelserna om sekretess får de uppgifter som avses i 1 mom. lämnas till Strålsäkerhetscentralen för behandlingen av ett ärende som avses i 96 § 3 mom. eller om det är nödvändigt för övervakningen.

En företagsläkare förtrogen med effekterna av strålning ska förse verksamhetsutövaren och arbetsgivaren för externa arbetstagare med de uppgifter avseende övervakningen av arbetstagarens hälsotillstånd som behövs för att fullgöra de skyldigheter som föreskrivs i denna lag.

13 kap.

Medicinsk exponering

109 §

Berättigandebedömning av medicinsk exponering

Vid berättigandebedömning av medicinsk exponering ska hänsyn tas å ena sidan till de förväntade fördelarna med den avsedda undersökningen, åtgärden eller behandlingen som medför exponering för strålning, vilket inkluderar de direkta hälsofördelarna för patienten eller den symptomfria personen och fördelarna för samhället, å andra sidan till den eventuella skada som exponeringen kan medföra.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter av teknisk natur om hur berättigandebedömningen ska utföras i praktiken.

110 §

Berättigande av medicinsk exponering i särskilda fall

En undersökning, åtgärd eller behandling som förorsakar medicinsk exponering och som i allmänna fall inte är berättigad kan i enskilda fall på grund av en persons särskilda behov motiveras berättigad.

Motiveringen ska formuleras individuellt för det enskilda fallet och dokumenteras i journalhandlingarna.

111 §

Berättigande av medicinsk exponering av symptomfria personer

Om det för tidig diagnos av en sjukdom hos en symptomfri person behövs medicinsk exponering som inte ingår i ett screeningprogram, ska det i fråga om berättigandet enligt 109 och 110 § formuleras en särskild skriftlig motivering som gäller personen i fråga.

Motiveringen ska skrivas av den läkare eller tandläkare som har ansvar för den medicinska exponeringen och han eller hon ska konsultera den som gett remissen. Motiveringen ska beakta kriterierna för antagning till undersökning framtagna av tjänsteutbudsrådet för hälso- och sjukvården, som finns i anslutning till social- och hälsovårdsministeriet. Kriterierna gäller även hälso- och sjukvårdstjänster som avses i lagen om privat hälso- och sjukvård.

En läkare eller tandläkare med ansvar för medicinsk exponering ska säkerställa att symptomfria personer som är föremål för medicinsk exponering har fått den information som avses i 113 § 1 mom. 3 punkten.

112 §

Optimering av strålskyddet vid medicinsk exponering

Verksamhetsutövaren ansvarar för att kraven på optimering av strålskyddet uppfylls vid genomförandet av medicinsk exponering. Verksamhetsutövare ska dessutom se till att exponeringen av stödpersoner och av personer som deltar i medicinsk forskning blir så låg som möjligt. Stödpersoner ska vara 18 år eller äldre och får inte vara gravida. Strålskyddet för en gravid person som ska undersökas, behandlas eller bli föremål för en åtgärd ska optimeras med hänsyn till den exponering som fostret blir föremål för.

Verksamhetsutövare ska definiera vilka ansvar som ska gälla i fråga om optimering av strålskyddet vid medicinsk exponering.

För optimering av strålskyddet vid den medicinska exponering som undersökningar och åtgärder medför ska verksamhetsutövare använda referensnivåerna avseende exponering av patienter för strålning.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter av teknisk natur om tillvägagångssätten för optimering av strålskyddet vid undersökning, åtgärder och behandlingar samt i fråga om optimering av strålskyddet för barn, gravida kvinnor, kvinnor som ammar och symptomfria personer. Strålsäkerhetscentralen meddelar även närmare föreskrifter om referensnivåerna avseende exponering av patienter för strålning och om hur de ska användas vid undersökningar och åtgärder.

113 §

Skyldigheter för den läkare eller tandläkare som ger remiss

Innan undersökningen, åtgärden eller behandlingen inleds ska den läkare eller tandläkare som ger remissen se till att

- 1) relevant information om tidigare undersökningar, åtgärder och behandlingar skaffas,
- 2) remissen innehåller uppgifter som behövs med tanke på optimering av strålskyddet, medräknat indikationer om undersökning eller behandling,
- 3) den person som kommer att bli utsatt för strålning eller andra berörda personer informeras om fördelarna med undersökningen, åtgärden eller behandlingen samt om de eventuella hälsoskador som strålningsexponeringen kan orsaka.

En läkare eller tandläkare som ger remiss ska för egen del bedöma om den medicinska exponering undersökningen, åtgärder eller behandlingen medför är berättigad.

Den läkare eller tandläkare som ger remiss ska ha tillgång till de gällande rekommendationerna i fråga om remittering till vanligt förekommande undersökningar, åtgärder och behandlingar som medför exponering för strålning och information om vilka stråldoser som undersökningarna, åtgärderna och behandlingarna medför. Vid behov ska den som ger remiss konsultera experter innan han eller hon ger remissen.

114 §

Ansvar för medicinsk exponering

Den läkare eller tandläkare som har ansvaret för medicinsk exponering ansvarar för att den medicinska exponering undersökningen, åtgärden eller behandlingen medför är berättigad och strålskyddet optimerat och sköter för sin egen del den medicinska bedömningen av resultaten av undersökningen eller behandlingen. Ansvaret förutsätter den kompetens som typen av undersökning, åtgärd eller behandling kräver. Verksamhetsutövare ska säkerställa att kompetensvillkoret uppfylls.

Verksamhetsutövare har ansvar för att förfarandena för påvisande och överföring av ansvar för medicinsk exponering är klart organiserade.

Röntgenskötare får med fullmakt från den läkare som avses i 1 mom. delta i de praktiska förfarandena för att säkerställa berättigandet av medicinsk exponering.

Närmare bestämmelser om kompetenskraven för läkare och tandläkare med ansvar för medicinsk exponering utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

115 §

Personer som utför undersökningar, åtgärder och behandlingar

Röntgenskötare får självständigt utföra undersökningar enligt remiss som medför exponering för strålning och ge den behandling som fastställts i en plan. Andra yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården får under uppsikt av en läkare med ansvar för medicinsk exponering bistå i användning av en sådan röntgenanordning som de har fått anvarutbildning för.

Verksamhetsutövare och läkare med ansvar för medicinsk exponering får ge andra yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården än röntgenskötare som har lämplig kompletterande utbildning och som är förtrodda med nukleärmedicinsk utbildning fullmakt att göra nativ datortomografiundersökning med en anordning för kombinerade nukleärmedicinska undersökningar enligt ett i förväg definierat standardprogram, om undersökningen utgör en integrerad del av nukleärmedicinsk utbildning.

En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som har yrkesutbildning i tandröntgenundersökningar får utföra tandröntgenundersökningar enligt en läkares eller tandläkares anvisningar.

Andra personer som medverkar vid undersökningar, åtgärder eller behandlingar som medför exponering för strålning ska ha den utbildning och erfarenhet som deras uppgifter förutsätter.

Verksamhetsutövare ska se till att ansvaren och tillvägagångssätten i fråga om de undersökningar, åtgärder och behandlingar som utförs är klart och tydligt organiserade.

116 §

Ansvar för dem som utför undersökningar, åtgärder och behandlingar

Innan strålning riktas på en människa ska den som utför en undersökning, åtgärd eller behandling försäkra sig om att undersökningen, åtgärden eller behandlingen utförs säkert. Särskilt följande måste säkerställas:

- 1) att strålkällans varnings- och skyddssystem är i ordning och att anordningarna fungerar korrekt,
- 2) att patienten har skyddats på tillbörligt sätt och exponeringen begränsats till att omfatta de delar av kroppen som det är meningen att ska exponeras,
- 3) att det radioaktiva ämne som ska ges åt patienten har kontrollerats på behörigt sätt.

117 §

Lämpliga anordningar

Verksamhetsutövare ska för att utföra undersökningar, åtgärder och behandlingar som medför exponering för strålning använda anordningar som lämpar sig för ändamålet i fråga.

118 §

Självbedömning och klinisk auditering

För att utveckla verksamheten ska verksamhetsutövare genomföra aktiva självbedömningar av de personer som deltar i medicinsk användning av strålning.

Verksamhetsutövare ska anordna systematiskt utförda periodiska bedömningar (*kliniska auditeringar*) av alla förfaranden som medför medicinsk exponering i syfte att

- 1) klarlägga den undersöknings- och behandlingspraxis som iakttas, exponeringen för strålning samt undersöknings- och behandlingsresultaten,
- 2) jämföra dessa mot allmänt konstaterade goda tillvägagångssätt,
- 3) formulera de åtgärder som behövs för att förbättra praxis och förebygga onödig exponering för strålning.

Självbedömningen och den kliniska auditeringen ska dokumenteras i en rapport.

Närmare bestämmelser om hur självbedömningar och kliniska auditeringar ska utföras och hur rapporteringen ska ske utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

119 §

Bestämning av stråldos

Verksamhetsutövare ska deponera de uppgifter som behövs om utförda undersökningar, åtgärder och behandlingar som medför exponering för strålning för att vid behov kunna bestämma den stråldos som de undersökta eller behandlade personerna har utsatts på grund av undersökningarna, åtgärderna eller behandlingarna. Den uppskattade stråldos som ett foster utsatts för samt de uppgifter om undersökningarna, åtgärderna och behandlingarna som är relevanta med avseende på exponeringen ska antecknas i journalhandlingarna.

Verksamhetsutövare ska på begäran från Strålsäkerhetscentralen sända in uppgifter om mängden utförda undersökningar, åtgärder och behandlingar som medför exponering för strålning och om stråldoserna.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om hur uppgifterna ska deponeras.

Avbildning med icke-medicinsk exponering

120 §

Tillämpningsområde

Detta kapitel innehåller bestämmelser om icke-medicinsk exponering för joniserande strålning vid avbildning.

121 §

Berättigandebedömning

Verksamhetsutövare ska med minst fem års mellanrum bedöma om verksamhet som avses i detta kapitel är berättigad.

122 §

Avbildning med hälso- och sjukvårdsanordning

På avbildning som utförs med hälso- och sjukvårdsanordning tillämpas 30 § om kvalitetssäkring, 66 § om strålsäkerhet medan drift pågår och 13 kap. om medicinsk exponering. På dokumentering och bevarande av utbildningsuppgifter tillämpas vad som i lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992) föreskrivs om upprättande och förvaring av journalhandlingar.

De för allmänheten fastställda dosgränserna tillämpas inte på den avbildade personen i verksamhet som avses i 1 mom.

123 §

Dosrestriktion för annan anordning än hälso- och sjukvårdsanordning

Om det vid avbildning används en anordning som inte är en hälso- och sjukvårdsanordning, ska verksamhetsutövaren bestämma dosrestriktionen för den avbildade personen.

Värdet för dosrestriktionen ska vara avsevärt lägre än värdet för dosgränsen för allmänheten.

124 §

Information och samtycke

Den som påkallar avbildning ska se till att den person som ska exponeras eller personens lagliga företrädare får ändamålsenlig information om den exponering för strålning som avbildningen medför och om de eventuella skadorna för hälsan. Informationen ska ges den person som ska exponeras eller dennes lagliga företrädare på dennes modersmål eller på ett språk som det finns grundad anledning att anta att denne förstår.

Samtycke för avbildningen ska begäras av personen som ska exponeras eller personens lagliga företrädare, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag. Är den som ska exponeras omyndig ska dennes åsikt om avbildningen inhämtas, om det är möjligt med hänsyn till hans eller hennes ålder och utveckling. Om den omyndige med hänsyn till ålder och utveckling förmår ge sitt samtycke till avbildningen behövs inte samtycke från den omyndiges lagliga företrädare. Om den omyndige inte förmår ge sitt samtycke till avbildningen beslutar den lagliga företrädaren om givande av samtycke. Samtycket kan ges och återtas fritt formulerat. Avbildning får inte utföras om det är oklart ifall det samtycke lagen förutsätter finns eller om samtycket är frivilligt.

Om avbildning utförs med anordning som inte är hälso- och sjukvårdsanordning, är det verksamhetsutövaren som ska ge den information och begära det samtycke som avses i 1 mom.

Närmare bestämmelser om informationen avseende exponering för strålning och eventuella skador för hälsan samt om begäran av samtycke utfärdas genom förordning av statsrådet.

125 §

Kroppsbesiktning med en metod som medför exponering för strålning

Den behöriga myndigheten ska utfärda ett skriftligt förordnande för sådan kroppsbesiktning som avses i tvångsmedelslagen (806/2011) eller tullagen, om besiktningen ska utföras med en metod som medför exponering för strålning.

Samtycke enligt 124 § begärs inte för kroppsbesiktning som utförs med stöd av tvångsmedelslagen eller tullagen.

15 kap.

Exponering av allmänheten

126 §

Begränsning av strålningsexponering

Verksamhetsutövare ska begränsa exponeringen av allmänheten

- 1) genom att på det sätt som föreskrivs i 66 § 1 mom. se till att strålkällorna är strålsäkra under användning,
- 2) genom att med tillräckligt effektiva åtgärder hindra radioaktiva ämnen från att läcka ut från det ställe där verksamheten bedrivs och spridas längre ut i omgivningen,
- 3) genom att vid behov begränsa allmänhetens tillträde till det ställe där verksamheten bedrivs.

Strålskärningen och verksamheten ska planeras och genomföras så att det i omgivningen kring det utrymme och område som står under verksamhetsutövarens uppsikt och kontroll inte behöver vidtas åtgärder för att trygga allmänhetens strålsäkerhet.

127 §

Utsläpp och gränsvärden för dessa

Verksamhetsutövare ska begränsa utsläppen av radioaktiva ämnen i miljön och i avloppsnätet så att de blir så låga som möjligt. Utsläppen får inte vara högre än gränsvärdena för låga utsläpp. Verksamhetsutövaren ska föra bok över utsläppen.

Strålsäkerhetscentralen får dock bevilja tillstånd för utsläpp som är högre än gränsvärdet för låga utsläpp, om utsläppen trots begränsande åtgärder absolut inte kan undvikas och verksamhetsutövaren har tagit fram en plan för utsläppen och hur de ska övervakas samt bedömt hur hög exponering de förorsakar.

Strålsäkerhetscentralen ska fastställa gränsvärden för utsläpp som avses i 2 mom. på så sätt att exponeringen av allmänheten, med hänsyn till verksamhetens karaktär och omfattning samt de tillgängliga metoderna för begränsning av utsläpp, blir så låg som möjligt och så att den exponering utsläppen förutspås orsaka är lägre än dosrestriktionen.

Verksamhetsutövare ska regelbundet lämna Strålsäkerhetscentralen uppgifter om utsläpp som avses i ett tillstånd som beviljats med stöd av 2 mom. och uppgifter om hur utsläppen övervakas.

På sekret från patienter som har fått ett radioaktivt ämne vid medicinsk användning av strålning tillämpas inte 1 och 2 mom.

Strålsäkerhetscentralen meddelar i syfte att genomföra Europeiska unionens lagstiftning närmare föreskrifter om allmänna gränsvärden för låga utsläpp samt närmare föreskrifter av teknisk natur om planer för utsläpp och därmed sammanhängande övervakning och bokföring samt inlämnande av uppgifter.

128 §

Övervakning av hur allmänheten exponeras

I verksamhet som kräver säkerhetstillstånd ska verksamhetsutövaren med hjälp av regelbundna bedömningar och vid behov mätningar övervaka exponeringen av allmänheten, om exponeringen trots begränsande åtgärder är högre än en tredjedel av dosrestriktionen för verksamheten i fråga.

Om exponeringen av allmänheten måste övervakas på grund av utsläppen, ska verksamhetsutövaren innan verksamheten inleds ta fram en statusrapport avseende radioaktivitet i miljön där läget sådant det är innan verksamheten inleds beskrivs på grundval av strålningsmätningar och upptäckta radioaktiva ämnen.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter av teknisk natur om hur den övervakning som avses i 1 mom. ska organiseras och om hur statusrapporter avseende radioaktivitet ska utarbetas.

16 kap.

Strålsäkerhetsincidenter och nödsituationer med strålrisk

129 §

Beredskap inför strålsäkerhetsincidenter

I verksamhet som kräver säkerhetstillstånd ska verksamhetsutövaren ha beredskap för strålsäkerhetsincidenter. Verksamhetsutövare ska ha en uppdaterad handlingsplan för incidenter.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om den i 1 mom. avsedda planen för strålsäkerhetsincidenter.

130 §

Omedelbara åtgärder vid strålsäkerhetsincidenter

Om det sker en strålsäkerhetsincident i verksamhet som kräver säkerhetstillstånd, ska verksamhetsutövaren bedöma läget och vidta åtgärder som behövs för att trygga strålsäkerheten.

Verksamhetsutövare som har ansvar för strålsäkerhetsincidenter och myndigheter som får kännedom om strålsäkerhetsincidenter ska utan dröjsmål underrätta Strålsäkerhetscentralen

- 1) om strålsäkerhetsincidenter som kan äventyra strålsäkerheten för arbetstagare eller för allmänheten på den plats där strålning används eller i dess omgivning,
- 2) om betydande medicinsk exponering som är oplanerad,
- 3) om strålkällor som kräver säkerhetstillstånd har försvunnit eller används och innehåller utan tillstånd,
- 4) om betydande spridning av ett radioaktivt ämne inomhus eller i miljön,
- 5) om andra avvikande observationer och om uppgifter som kan ha väsentlig relevans för strålsäkerheten.

Verksamhetsutövare ska utan dröjsmål informera följande parter om betydande exponering till följd av en strålsäkerhetsincident och om orsakerna till exponeringen:

- 1) exponerade arbetstagare,
- 2) vid medicinsk exponering den som gett remissen, den läkare som har ansvar för den medicinska exponeringen och den person som blivit exponerad eller dennes lagliga företrädare,
- 3) andra exponerade parter i den mån det är möjligt.

Om strålsäkerhetsincidenten kräver att en myndighet utför räddningsverksamhet eller skyddsåtgärder ska verksamhetsutövaren delta i dem.

Bestämmelser om skyldigheten att underrätta om konstaterade eller misstänkta fel eller brister hos strålningsalstrande anordningar för hälso- och sjukvård finns dessutom i lagen om produkter och utrustning för hälso- och sjukvård.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om innehållet i den information som avses i 2 och 3 mom. och om hur den ska delges samt om i 2 mom. 2 punkten avsedd betydande medicinsk exponering som är oplanerad.

131 §

Åtgärder efter en strålsäkerhetsincident

Verksamhetsutövare ska se till att strålsäkerhetsincidenter och orsakerna till dem samt den exponering de medfört utreds. Verksamhetsutövarna ska dokumentera strålsäkerhetsincidenterna och utredningen av dem samt utredningarnas resultat.

Verksamhetsutövare ska se till att man genomför de reparerande åtgärder som behövs till följd av strålsäkerhetsincidenter och genom vilka motsvarande händelser hindras från att inträffa igen.

Verksamhetsutövare ska anmäla resultaten av utredningar av strålsäkerhetsincidenter och information om reparerande åtgärder till Strålsäkerhetscentralen.

Verksamhetsutövare ska lämna Strålsäkerhetscentralen sammanfattande information om andra strålsäkerhetsincidenter inom strålningsverksamhet än de som avses i 130 § 2 mom.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om utredning av strålsäkerhetsincidenter, om vilka uppgifter som ska dokumenteras, om vad den anmälda informationen ska innehålla och hur anmälningar ska göras.

132 §

Begränsning av exponeringen i nödsituationer med strålrisk

I nödsituationer med strålrisk ska skyddsåtgärder vidtas i syfte att begränsa exponeringen av allmänheten, av nödsituationspersonal och av bistående nödsituationspersonal så att den är lägre än referensnivån för exponering i nödsituationer med strålrisk.

Vid bestämmande av referensnivåer ska hänsyn tas till grunderna för strålskydd och kravet på godtagbarhet ur samhällets synvinkel. Strålsäkerhetscentralen fastställer referensnivåerna för exponering av allmänheten i nödsituationer med strålrisk. Bestämmelser om övriga referensnivåer utfärdas med stöd av 3 mom.

Närmare bestämmelser om användning av referensnivåer i beredskapsplanering och i nödsituationer med strålrisk, om grunder för val av referensnivåer för exponering av allmänheten i nödsituationer med strålrisk samt om referensnivåer för exponering av nödsituationspersonal och bistående nödsituationspersonal utfärdas genom förordning av statsrådet.

133 §

Informationsplikt i nödsituationer med strålrisk

Allmänheten ska på förhand upplysas om hur man skyddar sig i nödsituationer med strålrisk. De delar av allmänheten som exponeras i en nödsituation med strålrisk ska informeras om situationen och om vilka skyddsåtgärder den föranleder.

Närmare bestämmelser om den i 1 mom. avsedda informationsplikten utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

134 §

Strålskydd för personer som deltar i skyddsåtgärder i nödsituationer med strålrisk

Arbetsgivare ska utse nödsituationspersonal på förhand och deras uppdrag i en nödsituation med strålrisk ska definieras i förväg. För bistående nödsituationspersonal ska det vara frivilligt att delta i skyddsåtgärder. För nödsituationspersonal ska det vara frivilligt att delta i skyddsåtgärder om det finns risk för att exponeringen är högre än den referensnivå som avses i 132 § 1 mom. Gravida, kvinnor som ammar och personer under 18 år får inte tillåtas delta i skyddsåtgärder som kan medföra exponering för strålning.

Den yrkesmässiga exponeringen för nödsituationspersonal och bistående nödsituationspersonal ska i möjligaste mån hållas lägre än dosgränserna för arbetstagare. Om detta krav inte kan tillgodoses, tillämpas de i 132 § avsedda referensnivåerna i fråga om begränsning av exponeringen.

I nödsituationer med strålrisk ska i 92 § avsedd övervakning av exponeringsförhållandena organiseras för nödsituationspersonal och bistående nödsituationspersonal. För övervakningen av exponeringsförhållandena för nödsituationspersonal svarar arbetsgivaren. För övervakningen av exponeringsförhållandena för bistående nödsituationspersonal svarar den som låter utföra arbetet, om inte arbetsgivaren och den som låter utföra arbetet kommer överens om annat. Nödsituationspersonal och bistående nödsituationspersonal ska genast informeras om deras stråldos är högre än referensnivån.

135 §

Särskild övervakning av hälsotillståndet hos personer som deltar i skyddsåtgärder

Om nödsituationspersonal och bistående nödsituationspersonal exponeras i en nödsituation med strålrisk ska särskild övervakning av deras hälsotillstånd enligt 97 § ordnas. Särskild övervakning av hälsotillståndet ska dessutom ordnas för nödsituationspersonal och bistående nödsituationspersonal som särskilt ber om det efter att ha varit med om en nödsituation med strålrisk.

För särskild övervakning av hälsotillståndet hos nödsituationspersonalen svarar arbetsgivaren. För särskild övervakning av hälsotillståndet hos bistående nödsituationspersonal svarar kommunen.

136 §

Utbildning för nödsituationer med strålrisk

Arbetsgivare ska se till att nödsituationspersonal med jämna mellanrum får tillräcklig utbildning om hälsorisker i samband med uppdrag som en nödsituation med strålrisk föranleder och om hur man skyddar sig mot hälsoriskerna.

I en nödsituation med strålrisk ska utbildningen kompletteras med den vägledning som behövs i situationen.

Den som låter utföra arbete i en nödsituation med strålrisk ska ge bistående nödsituationspersonal den vägledning som behövs om hälsoriskerna i arbetet och om hur man skyddar sig mot strålning.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om vad utbildningen ska innehålla och om hur vägledningen ska genomföras i praktiken.

137 §

Befintlig exponeringssituation efter nödsituation med strålrisk

Statsrådet beslutar om övergång från nödsituation med strålrisk till befintlig exponeringssituation när de nödvändiga åtgärderna för att begränsa strålriskerna och få strålkällorna under kontroll har utförts.

17 kap.

Befintliga exponeringssituationer

138 §

Ombesörjningsplikt för verksamhetsutövare och områdesinnehavare

Verksamhetsutövare som genom sin verksamhet har förorsakat en befintlig exponeringssituation är skyldiga att utreda den exponering som orsakats samt sörja för skyddsåtgärderna och för rengöringen av områden, utrymmen och konstruktioner som använts i verksamheten samt för rengöringen av miljön från radioaktiva ämnen.

Bestämmelser om rengöring av områden, utrymmen och konstruktioner som används i verksamheten finns i 83 §. Vid rengöring av miljön tillämpas de referensvärden som avses i 140 §.

Om det inte går att få klarhet i vem verksamhetsutövaren är eller att få verksamhetsutövaren att fullgöra sin i 1 mom. föreskrivna skyldighet och om den befintliga exponeringssituationen har uppstått med samtycke av innehavaren av området eller innehavaren har känt till eller borde ha känt till områdets status vid sin anskaffning av området, ska innehavaren av området fullgöra den i 1 mom. föreskrivna skyldigheten i den utsträckning det inte är uppenbart orimligt.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om den utredning som avses i 1 mom.

139 §

Statens ombesörjningsplikt

Staten ska sörja för rengöring av områden, utrymmen, konstruktioner och miljön i den utsträckning som

- 1) verksamhetsutövaren eller innehavaren av området inte uppfyller eller kan antas uppfylla den ombesörjningsplikt som avses i 138 § inom rimlig tid, eller
- 2) det inte går att fastställa vem som är ansvarig verksamhetsutövare.

Strålsäkerhetscentralen ska bedöma den exponering som orsakas av en i 1 mom. avsedd befintlig exponeringssituation och utreda vilka åtgärder som behövs, om det finns skäl att misstänka att exponeringen för strålning är högre än referensvärdet.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården ska upprätta en plan med åtgärder och anvisningar till dem som bor och arbetar i området. Om inte något annat följer av principen om berättigande får Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården bestämma att en befintlig exponeringssituation inte föranleder några åtgärder. Särskilda bestämmelser gäller för övervakningen av att åtgärderna enligt planen genomförs.

Verksamhetsutövaren är skyldig att ersätta staten för de behövliga kostnader som åtgärderna enligt 1–3 mom. orsakar. Bestämmelser om uttag av kostnader finns i 190 §. För kostnadsersättningen används i första hand den säkerhet som avses i 54 § 1 mom.

Närmare bestämmelser om hur den bedömning som avses i 2 mom. ska göras och om hur den plan som avses i 3 mom. ska upprättas samt om ansvaren då planen genomförs utfärdas genom förordning av statsrådet.

140 §

Referensvärden i befintliga exponeringssituationer

I en befintlig exponeringssituation ska man sträva efter att genomföra skyddsåtgärder så att den yrkesmässiga exponeringen och exponeringen av allmänheten är lägre än det fastställda referensvärdet.

Den som låter utföra arbete ska omedelbart informera en berörd arbetstagare om exponering som är högre än referensvärdet.

Vid bestämmande av referensvärden ska hänsyn tas till grunderna för strålskydd och kravet om godtagbarhet ur samhällets synvinkel. Strålsäkerhetscentralen fastställer referensvärdena för exponering av allmänheten i befintliga exponeringssituationer.

Närmare bestämmelser om referensvärden för yrkesmässig exponering vid skyddsåtgärder och grunderna för referensvärden för exponering av allmänheten i befintliga exponeringssituationer utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

141 §

Säkerhetstillstånd i befintliga exponeringssituationer

För skyddsåtgärder i en befintlig exponeringssituation krävs det säkerhetstillstånd om stråldosen till följd av yrkesmässig exponering är högre än det referensvärde som avses i 140 §.

142 §

Nationell handlingsplan för identifiering av befintliga exponeringssituationer

Social- och hälsovårdsministeriet tar fram en nationell handlingsplan för identifiering av befintliga exponeringssituationer och för genomförande av i planen angivna åtgärder.

Närmare bestämmelser om utarbetande och genomförande av handlingsplanen utfärdas genom förordning av statsrådet.

18 kap.

Naturlig strålning

143 §

Begränsning av tillämpningsområdet

På verksamhet som en fysisk person bedriver i annat än kommersiellt syfte tillämpas av bestämmelserna i detta kapitel endast 157 och 158 § som gäller skyldigheter för den som påbörjar ett byggprojekt och den som äger eller innehar en byggnad.

Detta kapitel tillämpas inte på verksamhet som bedrivs av en enskild näringsidkare på så sätt att han eller hon är den enda som exponeras för strålning.

144 §

Allmänna grunder för referensvärdena för naturlig strålning

Vid bestämmande av referensvärden för naturlig strålning i situationer som avses i 151–158 § ska hänsyn tas till grunderna för strålskydd och kravet på godtagbarhet ur samhällets synvinkel.

Referensvärdet för radonhalt på arbetsplatser och yrkesmässig exponering för radon ska fastställas så att arbetstagarens stråldos orsakad av radon är högst tre tiondelar av dosgränsen för arbetstagare.

På arbetsplatser där arbete utförs regelbundet ska referensvärdet för radonhalt på arbetsplatser tillämpas. På kortvarigt arbete tillämpas referensvärdet för yrkesmässig exponering för radon.

Referensvärdet för exponering av allmänheten till följd av annan strålning än radon får inte vara högre än dosgränsen för allmänheten.

145 §

Särskild anmälningsplikt

Följande verksamheter ska anmälas till Strålsäkerhetscentralen av den verksamhetsansvarige innan verksamheten inleds:

- 1) gruvsdrift enligt gruvlagen,
- 2) brytningsarbete och annat arbete i underjordiska korridorer eller tunnlar, när den sammanräknade arbetstiden för en arbetstagare är mer än 100 timmar per år,
- 3) hantering, användning, upplagring och återvinning av material och avfall bestående av naturmaterial som innehåller radioaktiva ämnen och där aktivitetskoncentrationen för uran-238 eller torium-232 eller sönderfallsprodukter av dessa är högre än en becquerel per gram,
- 4) luftfart som avses i 152 §.

Anmälningsplikten gäller sådana uppgifter om verksamheten och dess organisering som har relevans ur strålsäkerhetssynvinkel.

146 §

Utredning av strålningsexponering

Den exponering som naturlig strålning medför ska utredas i de situationer som avses i 145 och 151–156 §.

Strålsäkerhetscentralen kan ålägga den som har ansvar för verksamheten att göra en utredning också i andra situationer, om det är möjligt att den yrkesmässiga exponeringen eller den exponering av allmänheten verksamheten medför eller radonhalten på arbetsplatsen är högre än referensvärdet.

En i 1 och 2 mom. avsedd utredning ska upprepas i den utsträckning verksamheten eller förhållandena förändras så att den yrkesmässiga exponeringen eller exponeringen av allmänheten eller radonhalten på arbetsplatsen kan vara högre än referensvärdet.

Den som är utredningsskyldig ska genast meddela resultaten av utredningen till Strålsäkerhetscentralen.

Resultaten av en utredning av yrkesmässig exponering ska behandlas på arbetsplatsen i enlighet med vad som föreskrivs i 27 § i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006).

147 §

Begränsning av strålningsexponering

Om den yrkesmässiga exponeringen eller exponeringen av allmänheten eller om radonhalten på arbetsplatsen eller i hushållsvatten är högre än referensvärdet, ska den som är utredningsskyldig enligt 146 § vidta åtgärder i syfte att begränsa exponeringen för naturlig strålning.

148 §

Säkerhetstillstånd för verksamhet som medför exponering för naturlig strålning

Verksamhet som medför exponering för naturlig strålning kräver säkerhetstillstånd, om den yrkesmässiga exponeringen eller exponeringen av allmänheten eller om radonhalten på arbetsplatsen eller i hushållsvatten är högre än referensvärdet trots de åtgärder som avses i 147 §.

Vad som i 28 § föreskrivs om den strålsäkerhetsansvarige tillämpas inte vid utövande av luftfart.

149 §

Exponering för naturlig strålning på arbetsplatsen

På yrkesmässig exponering för naturlig strålning tillämpas 12 kap. om den yrkesmässiga exponeringen eller radonhalten på arbetsplatsen är högre än referensvärdet trots de åtgärder som avses i 147 §.

Bestämmelserna i 35 och 90 §, 92 § 2 mom. 1 och 3 punkten och 3 mom. samt 95 § tillämpas inte, om endast radonhalten på arbetsplatsen eller den yrkesmässiga exponeringen för radon eller kosmisk strålning är högre än referensvärdet. Dessutom tillämpas inte 91 § om endast den yrkesmässiga exponeringen för kosmisk strålning är högre än referensvärdet.

Verksamhetsutövare ska regelbundet beräkna den stråldos som arbetstagaren utsätts för, om radonhalten på arbetsplatsen eller den yrkesmässiga exponeringen för radon eller kosmisk strålning är högre än referensvärdet. På resultaten av beräkningarna tillämpas vad som i 92 § 4 mom. föreskrivs om dokumentering och följande av resultat avseende övervakning av exponeringsförhållanden samt vad som i 101 § föreskrivs om anmälning av uppgifter om individuell dosövervakning till dosregistret för arbetstagare.

150 §

Exponering av allmänheten till följd av strålningsverksamhet med naturlig strålning

På strålskyddet av allmänheten tillämpas 15 kap., om exponeringen av allmänheten till följd av verksamheten kan vara högre än referensvärdet trots att de åtgärder som avses i 147 § har vidtagits.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas inte på exponering som orsakats av radon eller av radioaktiva ämnen i byggprodukter och hushållsvatten.

151 §

Utredning av exponering till följd av hantering av marksubstans

Den som tillvaratar marksubstans, sten eller andra material i naturen, eller material som uppkommer vid användning av förenämnda material, är skyldig att utreda den strålningsexponering aktiviteten orsakar, om det är möjligt att den exponering som den naturliga strålningen medför är högre än referensvärdet.

152 §

Utredning och begränsning av exponeringen av besättningar på luftfarkoster

Arbetsgivare som bedriver luftfart med stöd av ett trafikillstånd som Trafiksäkerhetsverket beviljat är skyldiga att utreda exponeringen för strålning i verksamheten, om den huvudsakliga flyghöjden är högre än 8 000 meter.

Den utredningsskyldighet som avses i 1 mom. gäller också aktörer som bedriver militär luftfart och statlig luftfart som avses i luftfartslagen (864/2014).

Om det är möjligt att den yrkesmässiga exponeringen för kosmisk strålning är högre än det referensvärde som avses i 144 §, ska verksamhetsutövaren planera besättningens skift på luftfarkosten så att exponeringen begränsas för de arbetstagare som exponeras mest.

153 §

Utredning av exponering som orsakas av byggprodukter

Den som tillverkar eller importerar eller från ett annat EU-medlemsland till Finland transporterar byggprodukter som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 305/2011 om fastställande av harmoniserade villkor för saluföring av byggprodukter och om upphävande av rådets direktiv 89/106/EG, nedan *byggproduktsförordningen*, ska utreda hur stor exponering för strålning produkten orsakar, om den totala exponeringen till följd av radioaktiviteten i byggprodukterna kan vara högre än referensvärdet när produkten används på avsett sätt.

Om den utredning som avses i 1 mom. visar att strålningsexponeringen är högre än referensvärdet, ska den utredningsskyldige

1) uppge i produktinformationen vilka radioaktiva ämnen byggprodukten innehåller och hur stor exponering för strålning dessa ämnen orsakar när byggprodukten används på avsett sätt,

2) ge anvisningar i produktinformationen om begränsning av exponeringen för strålning vid användning av byggprodukten så att den blir lägre än referensvärdet.

På den information och de anvisningar som avses i 2 mom. tillämpas artikel 11.6 i byggproduktsförordningen.

154 §

Radioaktivitet i hushållsvatten

Om aktivitetskoncentrationen i hushållsvatten eller den exponering för strålning som orsakas av radioaktiva ämnen i vattnet är högre än referensvärdet, ska den anläggning som levererar hushållsvattnet vidta åtgärder i syfte att begränsa den exponering för strålning som vattnet medför och uppfylla de kvalitetskrav som i 17 § i hälsoskyddslagen föreskrivs för hushållsvatten.

155 §

Utredning av radonhalten på arbetsplatser

Arbetsgivare ska utreda radonhalten i arbetslokaler och på andra arbetsställen, om lokalerna är belägna

1) i sådana av Strålsäkerhetscentralen definierade områden där över en tiondel av de representativa resultaten av radonmätningar, enligt uppgifter om radonhalt i det register som avses i 19 § 1 mom. 5 punkten, är högre än referensvärdet för radonhalt på arbetsplatser,

2) på en ås eller på annan mycket luftgenomtränglig grus- eller sandmark,

3) helt eller delvis under marknivå,

4) i en anläggning som levererar hushållsvatten eller en livsmedelslokal där det vatten som används inte enbart härstammar från en ytvattenförekomst och där vattnet kommer i kontakt med inomhusluften.

En utredning behövs emellertid inte om ingen av arbetstagarna arbetar längre än 20 timmar per år i arbetslokalen eller om den lokal som avses i 1 mom. 1 eller 2 punkten sett från marknivån ligger på andra våningen eller högre upp eller om byggnadens golv och väggar inte är i kontakt med marken och det är uppenbart att mellanrummet är väl ventilerat.

Radonhalten på arbetsplatsen ska mätas regelbundet, om arbetsutrymmen eller andra arbetsställen finns i underjordiska gruvor som avses i gruvlagen eller i underjordiska brott.

Om en utredning visar att arbetstagarna kan utsättas för en stråldos som är högre än dosgränsen för arbetstagare om inga korrigerande åtgärder vidtas, ska arbetsgivaren utan dröjsmål anordna individuell dosövervakning för arbetstagarna.

156 §

Utredning av radonhalten i andra vistelseutrymmen

Radonhalten i inomhusluften ska utredas i andra i 7 kap. i hälsoskyddslagen avsedda vistelseutrymmen som allmänheten har tillträde till, om de är belägna på ett ställe som avses i 155 § 1 mom. 1–3 punkten i denna lag. Vad som i 27 § 2 mom. i hälsoskyddslagen föreskrivs om utredning, undanröjande och begränsning av sanitära olägenheter ska iakttagas vid fördelning av utredningsansvaret.

En utredning behövs inte om lokalen sett från marknivån ligger på andra våningen eller högre upp eller om byggnadens golv och väggar inte är i kontakt med marken och det är uppenbart att mellanrummet är väl ventilerat.

157 §

Begränsning av radonhalten i inomhusluft i byggprojekt

Den som påbörjar ett byggprojekt ska se till att byggnaden planeras och genomförs så att radonhalten i inomhusluften blir så låg som möjligt.

Fullgörandet av den skyldighet som avses i 1 mom. bedöms så att radonhalten i inomhusluften jämförs med respektive referensvärde.

158 §

Begränsning av radonhalten i inomhusluft i bostäder och andra vistelseutrymmen

Ägaren eller innehavaren av en byggnad ska för egen del se till att radonhalten i inomhusluften är så låg som det med beaktande av omständigheterna är möjligt.

Fullgörandet av den skyldighet som avses i 1 mom. bedöms så att radonhalten i inomhusluften jämförs med respektive referensvärde.

Bestämmelser om utredning, undanröjande och begränsning av sanitära olägenheter som beror på strålning samt om övervakning av sådana olägenheter i bostäder och andra vistelseutrymmen finns dessutom i hälsoskyddslagen.

159 §

Nationell handlingsplan för förebyggande av radonrisker

Social- och hälsoministeriet ska ta fram en nationell handlingsplan för förebyggande av riskerna med radon på lång sikt.

160 §

Närmare bestämmelser om naturlig strålning

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om

- 1) de aktiviteter vid tillvaratagande av marksubstans som avses i 151 §,
- 2) de byggprodukter som avses i 153 § 1 mom.,
- 3) utarbetande och uppdatering av den nationella handlingsplan som avses i 159 § och om vilka frågor som ska tas upp i den.

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas närmare bestämmelser om

- 1) bestämmande av de i 144 § avsedda referensvärden för situationer som avses i 151–158 §,
- 2) mätningar av radonhalter i bostäder och andra vistelseutrymmen som avses i 158 §. Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om
 - 1) innehållet i den anmälan som avses i 145 §,
 - 2) strålskyddet av arbetstagare och av allmänheten i verksamhet som medför exponering för naturlig strålning,
 - 3) utredning av exponering för strålning och om hur därmed sammanhängande mätningar ska utföras och resultat meddelas i de situationer som avses i 145 och 151–155 §,
 - 4) åtgärder för begränsning av exponeringen för strålning i de situationer som avses i 145 och 151–155 §,
 - 5) beräkning av den stråldos som orsakas arbetstagaren så som avses i 149 § 3 mom.

19 kap.

Icke-joniserande strålning

161 §

Begränsning av exponering som orsakats av icke-joniserande strålning

I verksamhet som medför exponering för icke-joniserande strålning får inte

- 1) exponering för elektromagnetiska fält eller ultraljud orsaka skadliga vävnadsskador eller förändringar i kroppens funktioner,
- 2) kortvarig exponering för optisk strålning medföra skadliga vävnadsskador och de långvariga hälsoskadorna ska vara så små som möjligt,
- 3) exponeringen av allmänheten vara högre än gränsvärdet.

Närmare bestämmelser om gränsvärden för och annan begränsning av exponeringen av allmänheten för icke-joniserande strålning utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

162 §

Exponering över gränsvärdet i kosmetisk behandling

Vid kosmetisk eller därmed jämförbar behandling, som utförs någon annanstans än på en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården som avses i lagen om patientens ställning och rättigheter, får exponeringen vara högre än gränsvärdet, om det i övrigt går att säkerställa att de andra krav som föreskrivs i 161 § uppfylls.

Innan behandling som avses i 1 mom. inleds ska verksamhetsutövaren se till att kunden får tillbörlig information om de risker som behandlingen medför.

Strålsäkerhetscentralen meddelar föreskrifter av teknisk natur om hur de krav som avses i 1 mom. uppfylls och om den information som kunden ska få.

163 §

Begränsning av tillsynen

Den tillsyn som avses i denna lag gäller inte strålningsalstrande anordningar som alstrar icke-joniserande strålning eller användning av dessa, om de inte kan orsaka en högre exponering än en tiondel av gränsvärdena för exponering för icke-joniserande strålning.

164 §

Exponering av allmänheten på grund av medicinsk användning av icke-joniserande strålning

Medicinsk användning av icke-joniserande strålning får inte medföra hälsoskador för allmänheten.

Om icke-joniserande strålning används i medicinskt syfte så att allmänheten exponeras i högre grad än en tiondel av det gränsvärde som avses i 161 §, eller så att det på annat sätt uppstår en risk för hälsoskador bland allmänheten, ska verksamheten anmälas till Strålsäkerhetscentralen senast 30 dagar före den inleds. Anmälningsskyldigheten gäller också väsentliga förändringar i verksamheten.

165 §

Tillstånd för användning av högeffektlaser

För användning av högeffektlaser som ljuseffekt, i reklam, i konstverk eller i andra därmed jämförbara föreställningar eller spel krävs tillstånd från Strålsäkerhetscentralen, om allmänheten får vistas på det ställe där anordningen används eller i det utrymme där laserstrålarna löper.

Tillståndsansökan ska innehålla

- 1) uppgifter om den som ansöker om tillstånd,
- 2) en beskrivning av laseranordningarna och den planerade användningen av dem,
- 3) en riskbedömning för verksamheten,
- 4) uppgifter om den ansvarsperson som avses i 168 §.

Tillstånd ska beviljas om verksamheten bedrivs med anordningar som överensstämmer med kraven och verksamheten kan bedrivas på ett säkert sätt. Strålsäkerhetscentralen får förena tillståndet med behövliga villkor för att trygga och övervaka säkerheten.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om vilken information tillståndsansökan ska innehålla.

166 §

Anmälan om användning av högeffektlaser och om ändringar i verksamheten

I verksamhet som avses i 165 § ska verksamhetsutövaren underrätta Strålsäkerhetscentralen i förväg varje gång en högeffektlaser används.

Strålsäkerhetscentralen ska också underrättas om ändringar i de uppgifter som avses i 165 § 2 mom.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om vilka uppgifter som ska anmälas och inom vilka tidsfrister anmälan ska ske.

859/2018

167 §

Användning av högeffektslaser

Verksamhetsutövaren ska organisera verksamhet som avses i 165 § på ett sådant sätt att allmänheten inte oavsiktligt eller lätt kan exponeras för laserstrålning som är högre än gränsvärdet.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om hur de krav som avses i 1 mom. och i 161 § 1 mom. 2 punkten uppfylls.

168 §

Utnämning av en ansvarsperson och ansvarspersonens uppgifter

I verksamhet som avses i 165 § ska verksamhetsutövaren utse en ansvarsperson med uppgift att organisera installation och användning av laseranordningen och ordna övervakning av anordningen i drift.

169 §

Egenkontroll av användning av högeffektslaser

Verksamhetsutövaren ska se till att användning av högeffektslaser omfattas av egenkontroll som med hänsyn till verksamhetens karaktär och omfattning är tillräcklig. Användningen ska övervakas kontinuerligt om strålarna löper på en höjd under sex meter i ett utrymme där allmänheten får vistas.

Strålsäkerhetscentralen meddelar närmare föreskrifter om egenkontroll av användning av högeffektslaser.

170 §

Ändring och återkallande av tillstånd

Strålsäkerhetscentralen ska ändra tillståndsvillkoren i ett tillstånd som avses i 165 § om det är nödvändigt för att trygga säkerheten.

Strålsäkerhetscentralen ska återkalla tillståndet om verksamhetsutövaren har upphört med verksamheten.

Strålsäkerhetscentralen får återkalla tillståndet, om förutsättningarna för beviljande av tillstånd inte längre uppfylls eller om tillståndshavaren upprepade gånger eller i väsentlig grad har brutit mot tillståndsvillkoren, mot bestämmelserna i denna lag eller mot bestämmelser som utfärdats eller föreskrifter som meddelats med stöd av den, och trots uppmaning inte har avhjälpt bristerna eller rättat sitt tillvägagångssätt inom utsatt tid.

171 §

Förebyggande av hälsoskador som beror på solarietjänster

De solarietjänster som tillhandahålls allmänheten får inte orsaka allmänheten hälsoskador.

Verksamhetsutövaren ska se till att personer under 18 år inte exponeras eller kommer åt att exponera sig för ultraviolettstrålning i ett solarium.

Vad som föreskrivs i 2 mom. gäller inte exponering ordinerad av läkare i syfte att behandla en sjukdom, fastställa diagnos eller utföra en medicinsk undersökning med hjälp av ultraviolett strålning.

172 §

Krav som gäller tillhandahållande av solarietjänster

På platser där för allmänheten tillgängliga solarieanordningar används ska verksamhetsutövaren utse en ansvarig person som har fyllt 18 år och fått ändamålsenlig inskolning i hur anordningarna används. Verksamhetsutövaren ska se till att den ansvariga personen är närvarande på användningsplatsen när solarietjänster tillhandahålls. Den ansvariga personen ska vid behov ge kunderna handledning i hur ögonen skyddas och i annan säker användning av solarieanordningar samt övervaka att personer under 18 år inte har möjlighet att använda solarieanordningarna. Vid behov ska den ansvariga personen kontrollera åldern på den som använder en solarieanordning.

Verksamhetsutövaren ska dessutom se till att det på den plats där en solarieanordning används finns synligt framlagd information om riskerna med exponering för den ultravioletta strålning som solarieanordningar alstrar och om hur sådan exponering kan begränsas.

173 §

Tillsyn över solarier

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska kontrollera följande saker i samband med inspektioner enligt hälsoskyddslagen:

- 1) att solarieanordningar har placerats eller användning av dem förhindrats så att personer under 18 år inte kan använda anordningarna utan att personalen märker det,
- 2) att den ansvariga person som avses i 172 § 1 mom. är på plats,
- 3) att kunderna ges bruksanvisningar,
- 4) att information om riskerna med att exponeras för ultravioletta strålning i solarieanordningar och om hur sådan exponering kan begränsas finns synligt framlagd i solarieanordningars omedelbara närhet,
- 5) att kundernas ögon skyddas,
- 6) att solarieanordningar har en tidsinställning,
- 7) solarieanordningars namn och typ,
- 8) solarielampors namn och typ.

174 §

Inspektionsberättelse och avhjälpande av brister eller försummelser

Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten ska lämna en kopia av inspektionsberättelsen eller motsvarande uppgifter till Strålsäkerhetscentralen.

Strålsäkerhetscentralen får vidta åtgärder enligt denna lag för att brister eller försummelser som hälsoskyddsmyndigheten observerat ska bli avhjälpda.

175 §

Användning av icke-joniserande strålning inom försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet

Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet övervakar säkerheten och användarsäkerheten för anordningar som de förfogar över och som alstrar icke-joniserande strålning, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag.

Användning av icke-joniserande strålning inom försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet ska genomföras på ett säkert sätt och i enlighet med de krav som föreskrivs i 161 § 1 mom. 1 och 2 punkten, dock utan att detta inskränker på användningen av icke-joniserande strålning hos försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet som makt-

medelsredskap. Dessa krav tillämpas också på yrkesmässig exponering som beror på icke-joniserande strålning.

Försvarsmakten och Gränsbevakningsväsendet ska be Strålsäkerhetscentralen avge utlåtande om deras säkerhetsanvisningar avseende icke-joniserande strålning. Utlåtande ska också begäras för väsentliga ändringar som görs i anvisningarna.

Huvudstaben meddelar närmare föreskrifter om den övervakning som avses i 1 och 2 mom. och om användarsäkerheten inom försvarsmakten.

Staben för Gränsbevakningsväsendet meddelar närmare föreskrifter om den övervakning som avses i 1 och 2 mom. och om användarsäkerheten inom Gränsbevakningsväsendet.

20 kap.

Övervakning, avgifter och ändringssökande

176 §

Inspektionsrätt, rätt till information och undersökningsrätt

I syfte att sköta tillsynen över att denna lag iakttas har Strålsäkerhetscentralen rätt

1) att inspektera och följa sådan verksamhet och sådana förhållanden som avses i denna lag och som kan orsaka skadlig exponering för strålning samt att få tillträde till de platser där sådan verksamhet bedrivs eller där sådana förhållanden förekommer,

2) att inspektera strålkällor samt redskap, tillbehör och utrustning som används i verksamheten och som har betydelse ur strålsäkerhetssynvinkel för att kontrollera överensstämmelse med kraven medan drift pågår,

3) att utan ersättning utföra de försök och mätningar som tillsynen förutsätter, ta och få de prover, fotografier och andra eventuella upptagningar som behövs och att på den plats där verksamheten bedrivs eller i närheten av den placera de anordningar som tillsynen kräver,

4) att oberoende av bestämmelserna om sekretess få sådana uppgifter av verksamhetsutövaren som behövs eller, när det gäller personuppgifter, som är nödvändiga för tillsynen,

5) att undersöka en strålsäkerhetsincident eller ett tillvägagångssätt som upptäckts i strålningsverksamhet och som är eller kan vara av väsentlig betydelse med tanke på säkerheten i verksamheten; den som utför undersökningen får även intervju sådana personer som inte är anställda hos verksamhetsutövaren men är delaktiga i det undersökta ärendet eller på annat sätt vet något om det.

De övervakningsåtgärder som avses i 1 mom. får utsträckas till att omfatta utrymmen som används för boende av permanent natur endast om en inspektion är nödvändig för att utreda omständigheterna i det inspekterade objektet och det finns skäl att misstänka brott enligt 34 kap. 4 §, 44 kap. 1, 12 eller 12 a § eller 48 kap. 1 § 1 mom. 1 punkten i strafflagen (39/1889). En utomstående expert som avses i 181 § i denna lag kan inte få rätt att inspektera utrymmen som används för boende av permanent natur. Vid inspektioner ska 39 § i förvaltningslagen (434/2003) iakttas.

När en gruvmyndighet beviljat ett i 9 § i gruvlagen avsett malmletningstillstånd för lokalisering och undersökning av fyndigheter av uran eller torium har Strålsäkerhetscentralen i syfte att trygga strålsäkerheten rätt att i behövlig omfattning granska och övervaka malmletningsområdet och dess omgivning. Strålsäkerhetscentralen har även rätt att utföra behövlig granskning och övervakning i fall där man med stöd av ett sådant gruvtillstånd som avses 16 § i gruvlagen bryter och hanterar andra gruvmineraler, om verksamheten har eller kan ha konsekvenser för strålsäkerheten i omgivningen.

177 §

Avhjälpan av brister i verksamheten

Strålsäkerhetscentralen eller en enskild inspektör vid myndigheten kan ålägga verksamhetsutövaren att avhjälpa bristerna i verksamheten så att den stämmer överens med kraven i denna lag. Verksamhetsutövaren får dessutom åläggas att genomföra sådana åtgärder i syfte att förbättra strålsäkerheten som kan anses motiverade med hänsyn till deras art och kostnad samt deras effekt i form av bättre strålsäkerhet.

För åtgärderna ska det sättas ut en tidsfrist. Föreläggandet får innehålla krav om att verksamhetsutövaren ska meddela när bristerna har avhjälpats samt vilka åtgärder som vidtagits med anledning av föreläggandet.

178 §

Avbrytande eller begränsande av verksamheten

Om en verksamhet inte stämmer överens med denna lag eller är uppenbart hälsofarlig får Strålsäkerhetscentralen besluta att verksamheten ska avbrytas eller begränsas.

I fall som av säkerhetsskäl är brådskande får en inspektör besluta att verksamheten ska avbrytas eller begränsas.

Inspektören ska utan dröjsmål hänskjuta ärendet till Strålsäkerhetscentralen. Inspektörens beslut gäller tills Strålsäkerhetscentralen meddelar sitt beslut, dock högst i 14 dagar.

179 §

Myndigheters rätt att få och lämna ut information

I denna lag avsedda tillsynsmyndigheter har oberoende av bestämmelserna om sekretess rätt att av andra tillsynsmyndigheter få sådan information som de behöver för att sköta i denna lag föreskrivna uppgifter och för tillsynsändamål använda prover som andra tillsynsmyndigheter har införskaffat. När det är fråga om personuppgifter gäller rätten att få information endast uppgifter som är nödvändiga för tillsynen.

Oberoende av bestämmelserna om sekretess får en tillsynsmyndighet lämna ut uppgifter som inhämtats genom tillsyn och som gäller en enskilds eller en sammanslutnings ekonomiska situation, företagshemligheter eller exponering för strålning eller en enskilds hälsotillstånd till andra i denna lag avsedda tillsynsmyndigheter när dessa utför i denna lag föreskriven tillsyn, till andra myndigheter som behöver informationen för att sköta ett myndighetsuppdrag inom strålskyddsområdet och till tillsynsmyndigheter i de andra medlemsstaterna i Europeiska unionen för tillsyn över Europeiska unionens strålskyddslagstiftning.

En tillsynsmyndighet får dessutom oberoende av bestämmelserna om sekretess för skötseln av i denna lag föreskrivna uppgifter lämna ut uppgifter om innehavare av säkerhetstillstånd samt om strålkällor och var dessa finns till polisen och räddningsmyndigheterna samt till i 6 § i lagen om transport av farliga ämnen avsedda myndigheter och till ministerierna.

180 §

Handräckning

Tullen ska i fråga om import, export och transitering av strålkällor och radioaktivt avfall ge handräckning för ändamålet att utöva tillsyn över efterlevnaden av denna lag och för verkställigheten av den.

Utöver vad som i polislagen (872/2011) föreskrivs om handräckning är polisen skyldig att på begäran ge handräckning åt tillsynsmyndigheten i ärenden som gäller avbrytande, begränsande eller förbud av en verksamhet enligt denna lag.

181 §

Utomstående experter

I syfte att utreda något som är betydelsefullt ur tillsynssynvinkel får Strålsäkerhetscentralen i sin tillsynsverksamhet anlita hjälp av utomstående experter vid inspektion, undersökning, utredning och mätning.

Utomstående experter ska ha den behörighet som uppdraget förutsätter. På utomstående experter som utför uppgifter som avses i denna lag tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

182 §

Inspektionsprogram

Strålsäkerhetscentralen ska ta fram ett inspektionsprogram för verksamheter som kräver säkerhetstillstånd.

Närmare bestämmelser om innehållet i inspektionsprogrammet utfärdas genom förordning av statsrådet.

183 §

Användning av observationer

Strålsäkerhetscentralen använder de observationer som görs i samband med inspektionerna och övriga observationer som gäller strålsäkerheten för att utveckla tillsynen samt rapporterar dem till verksamhetsutövarna, myndigheterna och andra berörda parter i den omfattning som behövs för att säkerheten ska förbättras.

184 §

Vite, hot om tvångsutförande samt hot om avbrytande

Strålsäkerhetscentralen får förena beslut och förbud som meddelats med stöd av denna lag med vite eller hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad eller att verksamheten avbryts eller användning av strålkällan förbjuds.

Strålsäkerhetscentralen får förena den i 176 § 1 mom. 4 punkten avsedda informations-skyldigheten samt skyldigheten att förete handlingar med vite.

Bestämmelser om vite samt hot om tvångsutförande och hot om avbrytande finns i viteslagen (1113/1990).

185 §

Strålskyddsförseelse

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1) bedriver verksamhet som kräver säkerhetstillstånd utan ett sådant säkerhetstillstånd som avses i 48 § 1 mom. eller bryter mot villkoren i säkerhetstillståndet,

2) bryter mot ett med stöd av 57 § 2 mom. meddelat förbud att tillverka, importera, exportera, transportera mellan EU-medlemsländer, släppa ut på marknaden, tillhandahålla, saluföra, sälja eller på annat sätt överlåta en i 56 § avsedd produkt,

3) bryter mot förbudet i 70 § 3 mom. att använda eller importera en oidentifierad sluten strålkälla eller transportera en oidentifierad sluten strålkälla från ett annat EU-medlemsland till Finland,

4) försummar den bokförings- eller anmälningsskyldighet som föreskrivs i 71 § 1–3 mom. avseende strålkällor,

5) i strid med 72 § 1 mom. överlåter en strålkälla till någon som inte har säkerhetstillstånd som avses i 48 § 1 mom.,

6) försummar informationsplikten i 73 § 1 eller 2 mom. i samband med överlåtelse av en strålkälla,

7) bryter mot förbudet enligt 82 § 2 mom. att importera en strålkälla tillverkad någon annanstans än i Finland eller transportera en sådan strålkälla från ett annat EU-medlemsland till Finland för att bli radioaktivt avfall,

8) återanvänder, återvinner som material, återvinner på annat sätt eller bortskaffar avfall eller annat material i strid med 84 § 1 mom. utan det godkännande som avses i 84 § 2 mom.,

9) försummar skyldigheten i 94 § 1 mom. att informera om konstaterade eller misstänkta stråldoser som är högre än dosgränsen,

10) försummar skyldigheten att bokföra utsläpp enligt 127 § 1 mom. eller skyldigheten enligt 127 § 4 mom. att översända uppgifter om utsläpp,

11) i strid med 164 § 2 mom. använder en anordning som alstrar icke-joniserande strålning i sin verksamhet utan att meddela Strålsäkerhetscentralen,

12) i strid med 165 § 1 mom. använder högeffektslaser utan tillstånd av Strålsäkerhetscentralen eller bryter mot villkoren i tillståndet,

13) försummar skyldigheten för tillhandahållare av solarietjänster enligt 171 § 2 mom. att se till att personer under 18 år inte exponeras eller kommer åt att exponera sig för ultraviolett strålning i ett solarium,

14) försummar skyldigheten enligt 172 § att för platser där solarieanordningar används utse en ansvarsperson, att se till att ansvarspersonen är närvarande eller att se till att information är framlagd,

15) bryter mot ett beslut om anmälning av uppgifter som fattats med stöd av 176 § 1 mom. 4 punkten, eller

16) bryter mot ett i 178 § 1 eller 2 mom. avsett beslut om avbrytande eller begränsning av verksamheten,

ska, om inte gärningen med beaktande av omständigheterna är ringa eller om inte strängare straff för den föreskrivs någon annanstans i lag, för *strålskyddsförseelse* dömas till böter.

Åtal behöver inte väckas och straff inte dömas ut för en strålskyddsförseelse om de ekonomiska följder som föranletts av ett annat myndighetsbeslut som meddelats på grund av gärningen ska anses vara tillräckliga i förhållande till gärningens allvarlighet eller om gärningsmannen bryter mot ett förbud eller ett beslut som har meddelats med stöd av denna lag och som har förenats med vite.

186 §

Hänvisningsbestämmelser om straff

Bestämmelser om straff för äventyrande av andras hälsa finns i 34 kap. 4 och 5 § i strafflagen och bestämmelser om straff för vållande av allmän fara finns i 7 och 8 § i det kapitlet.

Bestämmelser om straff för hälsobrott finns i 44 kap. 1 § i strafflagen, bestämmelser om straff för ovarsam hantering i 12 § i det kapitlet och bestämmelser om straff för straffbart innehav av radioaktivt ämne i 12 a § i det kapitlet.

Bestämmelser om straff för arbetarskyddsbrott finns i 47 kap. 1 § i strafflagen.

Bestämmelser om straff för miljöförstöring finns i 48 kap. 1, 2 och 4 § och bestämmelser om straff för miljöförseelse i 3 § i det kapitlet.

187 §

Utlåtande om åtal

Åklagaren ska begära utlåtande av Strålsäkerhetscentralen innan åtal väcks för strålskyddsförseelse som avses i 185 §.

188 §

Verkställighet av beslut oberoende av överklagande

I ett beslut som fattas med stöd av 40, 177 eller 178 § får det fastställas att beslutet ska iakttas även om det överklagas.

Om en fastställelse enligt 1 mom. ingår i beslutet ska besvärmyndigheten behandla överklagandet skyndsamt.

189 §

Tillsynsavgift och grunder för den

Strålsäkerhetscentralen tar ut en årlig tillsynsavgift hos dem som utövar verksamhet som kräver säkerhetstillstånd och tillstånd som avses i 165 §, i syfte att täcka kostnaderna för tillsynen över efterlevnaden av denna lag.

Tillsynsavgiften består av en grundavgift på basis av verksamhetstyp och en tilläggsavgift på basis av strålkälla.

Tillsynsavgifter tas ut enligt bilagan.

Beslutet kan delges genom vanlig delgivning enligt 59 § i förvaltningslagen.

Om det är fråga om strålningsverksamhet eller en strålkälla som det inte går att fastställa tillsynsavgift för enligt bilagan, tar Strålsäkerhetscentralen ut en grundavgift på basis av verksamhetstyp och en tilläggsavgift på basis av strålkälla enligt avgiftsklass A i bilagan.

190 §

Betalningsskyldighetens giltighet och betalningens förfallotid

Betalningsskyldigheten börjar från ingången av året efter att säkerhetstillståndet eller det tillstånd som avses i 165 § har beviljats. För ändringar som påverkar avgiften börjar betalningsskyldigheten från ingången av året efter att tillståndet har ändrats. Betalningsskyldigheten upphör vid utgången av det år då verksamhetsutövaren har meddelat Strålsäkerhetscentralen att verksamheten har upphört eller Strålsäkerhetscentralen på annat sätt har konstaterat att verksamheten har upphört.

Tillsynsavgiften fastställs för varje kalenderår och förfaller årligen till betalning vid en tidpunkt som fastställs av Strålsäkerhetscentralen, dock tidigast den sista dagen i april. Strålsäkerhetscentralen ska sända avgiftsbeslutet om tillsynsavgiften till den avgiftsskyldige senast 30 dagar före förfalldagen.

191 §

Höjning och efteruppbörd av tillsynsavgiften

Om verksamhet som kräver säkerhetstillstånd eller som avses i 165 § har utövats utan det tillstånd som avses i denna lag, tas den icke uppburna tillsynsavgiften eller en icke uppburen del av tillsynsavgiften förhöjd med 50 procent ut hos verksamhetsutövaren.

Efteruppbörden av förhöjd tillsynsavgift kan verkställas inom tre år från början av kalenderåret efter det år då betalningsskyldigheten skulle ha börjat.

192 §

Andra avgifter

Bestämmelser om de avgifter som tas ut för statliga myndigheters prestationer finns i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Om verksamhet i vilken icke-joniserande strålning används inte uppfyller kraven i denna lag, kan Strålsäkerhetscentralen ålägga verksamhetsutövaren att ersätta de kostnader som inspektionen orsakar.

193 §

Indrivning av avgifter och ränta

Avgifter och ersättningar som ska betalas till staten är direkt utsökbara. Bestämmelser om indrivning av dem finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

Om en betalning försenas tillkommer dröjsmålsränta enligt 4 § i räntelagen (633/1982). Strålsäkerhetscentralen kan i stället för dröjsmålsränta ta ut en förseningsavgift på fem euro, om beloppet av dröjsmålsräntan blir lägre än så.

Om en tillsynsavgift återbärs till följd av rättelse eller ändringssökande betalas återbäringsränta enligt 32 § i lagen om skatteuppbörd (769/2016) på det belopp som återbärs, från betalningsdagen till återbäringsdagen.

194 §

Rättelse av tillsynsavgift till den avgiftsskyldiges fördel

Om en avgiftsskyldig har påförts en för stor tillsynsavgift på grund av ett fel ska avgiftsbeslutet rättas, om inte saken har avgjorts genom beslut med anledning av besvär. Rättelse till den avgiftsskyldiges fördel får göras inom tre år från ingången av kalenderåret efter det år då avgiften påfördes.

195 §

Rättelse av tillsynsavgift till avgiftsmottagarens fördel

Om en avgiftsskyldig, på grund av ett räknefel eller ett motsvarande misstag eller på grund av att saken till någon del inte har utretts, inte har påförts tillsynsavgift eller en del av avgiften oberoende av den avgiftsskyldige, ska avgiftsbeslutet rättas, om inte saken har avgjorts genom beslut med anledning av besvär. Rättelse till avgiftsmottagarens fördel kan göras inom ett år från ingången av kalenderåret efter det år då avgiften påfördes eller borde ha påförts.

196 §

Ändringssökande

Omprövning av beslut som en inspektör fattat med stöd av 177 § samt av beslut om tillsynsavgift som avses i 189 § och annan avgift som avses i 192 § 1 mom. får begäras hos tillsynsmyndigheten på det sätt som anges i förvaltningslagen. Omprövning av ett ärende som gäller påförande av tillsynsavgift enligt 189 § ska dock begäras inom 60 dagar efter att beslutet har delfåtts.

Andra beslut som fattats med stöd av denna lag samt beslut som meddelats med anledning av begäran om omprövning får överklagas genom besvär på det sätt som föreskrivs i

förvaltningsprocesslagen (586/1996). Förvaltningsdomstolens beslut får överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Beslut som Strålsäkerhetscentralen meddelat i ärenden som avses i 96 § 3 mom. får inte överklagas genom besvär. Beslut som en inspektör meddelat i ärenden som avses i 178 § 2 mom. får inte heller överklagas genom besvär.

Tillsynsavgifter ska betalas inom föreskriven tid oberoende av ändringssökande.

I andra av en statlig myndighet påförda avgifter får ändring sökas på det sätt som anges i lagen om grunderna för avgifter till staten.

21 kap.

Särskilda bestämmelser

197 §

Säkerhetstillstånd i myndighetsverksamhet

Strålsäkerhetscentralen behöver inte säkerhetstillstånd för strålningsverksamhet som behövs för att utföra lagstadgade uppgifter eller för att ge handräckning som gäller en strålkälla.

Övriga myndigheter behöver inte säkerhetstillstånd för tillfälligt innehav av strålkällor som kommit i deras besittning på grund av tjänsteuppdrag.

I de situationer som avses i denna paragraf ska myndigheten se till att verksamheten är säker på det sätt som avses i denna lag.

198 §

Närmare uppgifter om standarder

Strålsäkerhetscentralen ska ge närmare uppgifter om de standarder som avses i denna lag och som inte finns på finska och svenska.

199 §

Hörande om föreskrifter som Strålsäkerhetscentralen meddelat

Innan Strålsäkerhetscentralen med stöd av denna lag meddelar föreskrifter ska Strålsäkerhetscentralen ge social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet och strålsäkerhetsdelegationen samt i behövlig omfattning verksamhetsutövare och andra myndigheter möjlighet att bli hörda.

22 kap.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

200 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 15 december 2018. Bestämmelserna i 189 § om tillsynsavgifter tillämpas emellertid först från och med den 1 januari 2019.

Genom denna lag upphävs strålskyddslagen (592/1991), nedan *1991 års strålskyddslag*.

Om det någon annanstans i lag hänvisas till 1991 års strålskyddslag, ska hänvisningen anses avse denna lag.

201 §

Förordningar utfärdade med stöd av 1991 års strålskyddslag

Följande förordningar som utfärdats med stöd av 1991 års strålskyddslag fortsätter att gälla:

- 1) social- och hälsovårdsministeriets förordning om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten (1352/2015),
- 2) social- och hälsovårdsministeriets beslut om när strålsäkerhetscentralens prestationer skall vara avgiftsbelagda och om avgiftsgrunderna (580/1993),
- 3) inrikesministeriets förordning om informationen i en nödsituation som medför risk för strålning (774/2011).

202 §

Övergångsbestämmelser

Säkerhetstillstånd och beslut som meddelats med stöd av 1991 års strålskyddslag före ikraftträdandet av denna lag fortsätter att gälla enligt de villkor som anges i dem, om inte något annat föreskrivs nedan.

Verksamhetsutövare ska inom 18 månader efter att denna lag har trätt i kraft ta fram och tillstålla Strålsäkerhetscentralen en säkerhetsbedömning som avses i 26 §.

Verksamhetsutövare som vid ikraftträdandet av denna lag har säkerhetstillstånd för verksamhet som avses i 54 § 1 mom. och säkerhet för verksamheten ska inom sex månader efter att denna lag har trätt i kraft iakttä bestämmelserna i denna lag om säkerhet.

För i 86 § 1 mom. avsedd verksamhet som inletts innan denna lag har trätt i kraft och i vilken man upprepat hanterar eller upplagrar herrelösa källor, för verksamhet som medför exponering för naturlig strålning som avses i 148 § och för landsvägs- och järnvägstransport av slutna strålkällor med hög aktivitet ska säkerhetstillstånd ansökas inom tre månader från ikraftträdandet av denna lag. Detsamma gäller för innehav av en röntgenanordning för hälso- och sjukvård eller veterinärmedicin, om verksamhetsutövaren inte har säkerhetstillstånd för användning av motsvarande anordning inom hälso- och sjukvård eller veterinärmedicin eller för installation, underhåll och reparation av samma anordning.

Den som angetts som föreståndare som ansvarar för säkerheten vid användning av strålning i ett säkerhetstillstånd som gäller vid ikraftträdandet av denna lag får fortsätta som strålsäkerhetsansvarig som avses i denna lag inom ett lämpligt kompetensområde med hänsyn till verksamhetstypen i fråga.

Ett intyg över behörighet för en föreståndare som ansvarar för säkerheten vid användning av strålning som utfärdats senast den 31 december 2019 kan i samband med handläggningen av ansökan om säkerhetstillstånd godkännas som intyg över behörighet som strålsäkerhetsansvarig inom ett lämpligt kompetensområde med hänsyn till verksamhetstypen i fråga.

Sådana beslut om godkännande av utbildning för ansvariga föreståndare som gäller vid ikraftträdandet av denna lag fortsätter att gälla enligt vad som anges i respektive beslut, dock högst fram till den 31 december 2019.

Utbildningsorganisationer som inte är högskolor kan ansöka om att få ändra sitt utbildningsprogram för ansvariga föreståndare till en utbildning för strålsäkerhetsansvariga enligt denna lag inom sex månader efter att denna lag har trätt i kraft.

Verksamhetsutövare ska iakttä förpliktelserna i denna lag avseende användning av en strålsäkerhetsexpert i verksamheten inom 12 månader efter att denna lag har trätt i kraft.

Den som vid ikraftträdandet av denna lag har rätt att använda yrkesbeteckningen sjukhusfysiker med stöd av lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, och som har behörighet som föreståndare som ansvarar för strålsäkerheten inom behörighetsområdet allmän användning av strålning inom det medicinska området, har rätt att utöva

uppdraget som strålsäkerhetsexpert som avses i denna lag i strålningsverksamhet inom hälso- och sjukvård samt inom veterinärmedicin.

Den som innan denna lag träder i kraft har avlagt en högre högskoleexamen som avses i 37 § 1 mom. och i minst 24 månader har skött uppgiften som föreståndare som ansvarar för strålsäkerheten eller en annan strålskyddsrelaterad uppgift när strålning använts inom industri och forskning eller för användning av kärnenergi inom strålningsfysik, radiokemi eller kärnteknik, kan av strålsäkerhetsdelegationen inom sex månader från det att denna lag har trätt i kraft ansöka om ett intyg över behörighet som strålsäkerhetsexpert inom kompetensområdet för strålningsverksamhet inom industri och forskning eller användning av kärnenergi. Strålsäkerhetsdelegationen ska ge den sökande intyg över behörighet som strålsäkerhetsexpert, om de behörighetsvillkor som föreskrivs i 37 § uppfylls. Intyget är avgiftsfritt.

Inspektioner av högeffektlaser som har utförts före ikraftträdandet av denna lag i enlighet med bestämmelser som utfärdats med stöd av 44 § i 1991 års strålskyddslag, sådan paragrafen lyder i lag 592/1991, gäller som ett tillstånd som avses i 165 § i denna lag med de villkor som ställts vid inspektionen, dock högst fram till den 31 december 2020.

Verksamhetsutövare som vid ikraftträdandet av denna lag bedriver utbildning med hälso- och sjukvårdsanordning så som avses i 14 kap. och som vill fortsätta med verksamheten ska ansöka om ändring av säkerhetstillståndet inom sex månader från ikraftträdandet. Strålsäkerhetscentralen behandlar avgiftsfritt ansökan om ändring av tillståndet.

Verksamhetsutövare som vid ikraftträdandet av denna lag använder icke-joniserande strålning på det sätt som avses i 164 § 2 mom. ska anmäla verksamheten till Strålsäkerhetscentralen inom tre månader från ikraftträdandet. Strålsäkerhetscentralen behandlar anmälan avgiftsfritt.

Verksamhetsutövare ska iaktta förbudet i 70 § 3 mom. avseende användning av oidentifierade slutna strålkällor samt skyldigheten enligt 75 § 4 mom. att ta slutna strålkällor som är över 40 år gamla ur bruk senast fem år efter att denna lag har trätt i kraft.

På arbetsplatser som avses i 155 § 1 mom. 1 och 2 punkten där radonhalten enligt mätningar gjorda före denna lag har trätt i kraft är högre än det referensvärde som anges i bestämmelser som utfärdats med stöd av 160 § 2 mom. 1 punkten, dock så att halten är högst 400 becquerel per kubikmeter, ska det med stöd av den bestämmelsen föreskrivna referensvärdet tillämpas senast tio år efter att denna lag har trätt i kraft.

I bostäder eller andra vistelseutrymmen som har byggts före ikraftträdandet av denna lag, som inte utgör arbetsplatser och där radonhalten enligt mätningar som har gjorts före ikraftträdandet av denna lag är högre än det föreskrivna referensvärdet, dock så att halten är högst 400 becquerel per kubikmeter, ska det ses till att det föreskrivna referensvärdet iakttas senast när följande reparationsåtgärd utförs på bostaden eller vistelseutrymmet och i samband med vilken det är ändamålsenligt att sänka radonhalten.

En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som före den 1 januari 2000 har fått utbildning i användning av röntgenanordning avsedd för mätning av mineralhalt i ben och som därefter har använt en sådan anordning regelbundet får trots vad som föreskrivs i 115 § fortsätta att använda samma anordning i strålningsverksamhet som bedrivs av samma innehavare av säkerhetstillstånd.

Den strålsäkerhetsdelegation som tillsatts innan denna lag har trätt i kraft fortsätter till slutet av sin mandatperiod, varefter social- och hälsovårdsministeriet ska tillsätta delegationen för bestämd tid, högst fram till den 31 december 2019, för att sköta det uppdrag som avses i 11 mom. Under ovan nämnda mandatperioder ska på strålsäkerhetsdelegationen tillämpas 7 § i 1991 års strålskyddslag samt bestämmelser som utfärdats med stöd av den paragrafen.

Denna lag tillämpas också på ärenden som är anhängiga hos Strålsäkerhetscentralen vid ikraftträdandet av lagen.

859/2018

Helsingfors den 9 november 2018

Republikens President

Sauli Niinistö

Familje- och omsorgsminister Annika Saarikko

Tillsynsavgifter**1. Avgiftsklasser och avgifter**

Avgiftsklasserna indelas i avgiftsklasser för verksamhet och avgiftsklasser för strålkälla.

Grundavgifterna på basis av verksamhetstyp är:

Avgiftsklass för verksamhet	Grundavgift på basis av verksamhetstyp
A	160 €
B	400 €
C	1 000 €
D	1 500 €
E	3 700 €
F	9 500 €
G	20 000 €

Tilläggsavgifterna på basis av strålkälla är:

Avgiftsklass för strålkälla	Tilläggsavgift på basis av strålkälla
A	35 €
B	70 €
C	120 €
D	370 €
E	500 €
F	750 €
G	1 000 €
H	3 000 €
I	5 400 €

2. Tillsynsavgift för användning av joniserande strålning

Tillsynsavgiften för användning av joniserande strålning som kräver säkerhetstillstånd består av en grundavgift på basis av verksamhetstyp och en tilläggsavgift på basis av strålkälla. Om säkerhetstillståndet gäller fler än en verksamhet eller strålkälla, fastställs tillsynsavgiften genom att räkna samman alla grundavgifter på basis av verksamhetstyp och alla tilläggsavgifter på basis av strålkälla i anslutning till tillståndet.

Avgiftsklassen för verksamhet bestäms utifrån verksamheten på följande sätt:

Avgiftsklass för verksamhet	Verksamhet
A	Användning av slutna strålkällor
	Användning av röntgenanordningar (gäller inte strålbehandling, nukleärmedicin eller odontologisk röntgenverksamhet, där man använder panoramatomografiapparater eller tandröntgenapparater med vilka bilden tas på en intraoral bildreceptor, avbildning av person med annan anordning än en hälso- och sjukvårdsanordning)
B	Handel med strålkällor
	Verksamhet som inkluderar installation, underhåll och reparation av strålkällor samt tillverkning av strålningsalstrande anordningar
	Transport av radioaktiva ämnen
	Verksamhet i vilken man upprepat hanterat eller upplagrat herrelösa strålkällor
	Avbildning av person med annan anordning än en hälso- och sjukvårdsanordning
	Användning av öppna strålkällor (gäller inte hälso- och sjukvård eller veterinärmedicin)
	Användning av partikelacceleratorer inom industrin och för genomlysning (gäller inte produktion av radionuklider)
C	Användning av partikelacceleratorer inom forskning och produktion av radionuklider
	Mottagning, hantering och upplagring av radioaktivt avfall när detta inte ingår i den övriga verksamheten
D	Användning av öppna strålkällor inom veterinärmedicinen
	Strålbehandling inom veterinärmedicinen
E	Nukleärmedicin
F	Strålbehandling

Tilläggsavgiften på basis av strålkälla bestäms utifrån strålkällan och dess användning på följande sätt:

Avgiftsklass för strålkälla	Strålkällor
A	Tandröntgenapparat med vilken bilden tas på en intraoral bildreceptor
	Tandröntgenavbildningsapparat inom veterinärmedicinen
B	Sluten strålkälla (annan än sluten strålkälla med hög aktivitet). Avgift tas ut för högst hundra källor
	Röntgenanordning (gäller inte röntgenanordning inom hälso- och sjukvården, veterinärmedicinen eller industrin eller röntgenanordning som kräver separata skydds konstruktioner)
	Panoramatomografiapparat inom odontologisk röntgenverksamhet

C	Röntgenanordning inom industrin eller röntgenanordning som kräver separata skyddskonstruktioner (gäller inte röntgenanordning inom hälso- och sjukvården eller veterinärmedicinen)
	Röntgenavbildningsanordning inom veterinärmedicinen (annan än tandröntgenavbildningsapparat)
	Röntgenavbildningsanordning inom hälso- och sjukvården (annan än panoramatomografiapparat eller tandröntgenapparat med vilken bilden tas på en intraoral bildreceptor inom odontologisk röntgenverksamhet), som medför en effektiv dos för patienten som är lägre än eller lika med 0,1 mSv och ingen deterministisk skada ¹⁾
	Partikelaccelerator (gäller inte partikelacceleratorer inom hälso- och sjukvården eller veterinärmedicinen)
	Öppna strålkällor i laboratorium, då mängden radioaktivt ämne som hanteras på en gång är mindre än $k \cdot 10$ frigränsen ²⁾
	D
Öppna strålkällor i laboratorium, då mängden radioaktivt ämne som hanteras på en gång är större än eller lika med $k \cdot 10$ frigränsen, men mindre än $k \cdot 10 \cdot 000$ frigränsen ²⁾	
Öppna strålkällor för spårämnesundersökningar utanför laboratorium	
E	Sluten strålkälla med hög aktivitet
	Strålbehandlingsanordning inom veterinärmedicinen
F	Röntgenavbildningsanordning inom hälso- och sjukvården (annan än panoramatomografiapparat eller tandröntgenapparat med vilken bilden tas på en intraoral bildreceptor inom odontologisk röntgenverksamhet), som medför en effektiv dos för patienten som är högre än 100 mSv eller en lokal eller absorberad dos i ett organ som är högre än 10 Gy ¹⁾
	Öppna strålkällor i laboratorium, då mängden radioaktivt ämne som hanteras på en gång är större än eller lika med $k \cdot 10 \cdot 000$ frigränsen ²⁾
G	Röntgenanordning för ytterapi inom strålbehandling
H	Accelerator med en energi inom strålbehandling, röntgenanordning för djupterapi eller efterladdningsterapianordning inom strålbehandling
I	Acceleratorbehandlingsanordning med flera energier inom strålbehandling

¹⁾ Den effektiva dosen för patienten på grund av en undersökning eller åtgärd, inklusive strålningsexponering på grund av en strålsäkerhetsincident.

²⁾Koefficienten k bestäms på basis av hur det radioaktiva ämnet hanteras, enligt följande: arbete med särskilt hög risk $k = 0,1$, hantering med normala kemiska metoder $k = 1$, enkel hantering $k = 10$ och upplagring $k = 100$. Om flera olika hanteringssätt förekommer på ett laboratorium bestäms avgiftsklassen för verksamheten på basis av det hanteringssätt som leder till den högsta avgiften.

3. Tillsynsavgift för verksamhet som medför exponering för naturlig strålning

Tillsynsavgift för verksamhet som medför exponering för naturlig strålning tas ut endast om verksamheten kräver säkerhetstillstånd enligt 148 §.

Tillsynsavgiften utgörs av en grundavgift på basis av verksamhetstyp. Om säkerhetstillståndet gäller fler än en verksamhet, fastställs tillsynsavgiften genom att räkna samma alla grundavgifter i anslutning till tillståndet enligt avgiftsklasserna för verksamheten.

Avgiftsklassen för verksamhet bestäms utifrån verksamheten på följande sätt:

Avgiftsklass för verksamhet	Verksamhet
B	Luftfart
C	Verksamhet i vilken personalen exponeras för radon
	Verksamhet i vilken personalen exponeras för annan naturlig strålning än radon eller kosmisk strålning
G	Verksamhet som medför utsläpp av radioaktiva ämnen i miljön

4. Tillsynsavgift för användning av icke-joniserande strålning

Tillsynsavgiften för användning av icke-joniserande strålning tas ut för användning av högeffektlaser i verksamhet som avses i 167 § i strålsäkerhetslagen.

Tillsynsavgiften består av en grundavgift på basis av verksamhetstyp och en tilläggsavgift på basis av strålkälla.

Grundavgiften på basis av verksamhetstyp bestäms på följande sätt:

Avgiftsklass för verksamhet	Verksamhet
A	Användning av högeffektlaser (inklusive användning av högeffektlaser som är fastmonterad på en plats)

Tilläggsavgiften på basis av strålkälla bestäms utifrån strålkällan och dess användning på följande sätt:

Avgiftsklass för strålkälla	Strålkälla
E	Mobil högeffektlaser